

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
dla Powiatu Wschowskiego
na lata 2018-2024**

Wschowa, grudzień 2017 rok

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Tryb przygotowania Strategii	4
1.1. Prawne podstawy dokumentu	4
1.2. Prace nad dokumentem	5
2. Diagnoza sytuacji społecznej w Powiecie Wschowskim z prognozą zmian.....	7
2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Wschowskiego	7
2.1.2. Demografia	8
2.1.3. Lokalna gospodarka i rynek pracy	16
2.1.4. Oświata i opieka nad dziećmi	18
2.1.5. Ochrona zdrowia.....	23
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne	23
2.1.7. Organizacje pozarządowe.....	26
2.2. Problemy społeczne na terenie Powiatu Wschowskiego	28
2.2.1. Identyfikacja problemów społecznych	28
2.2.2. Problemy społeczne a zapotrzebowanie na wsparcie pomocy społecznej.....	29
2.2.3. Ubóstwo.....	33
2.2.4. Bezrobocie	35
2.2.5. Bezdomność.....	39
2.2.6. Uzależnienia.....	39
2.2.7. Przemoc w rodzinie	41
2.2.8. Niepełnosprawność, długotrwałe lub ciężkie choroby.....	44
2.2.9. Problemy związane z macierzyństwem i wielodzietnością	48
2.2.10. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	49
2.2.11. Problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców	49
2.2.12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	52
2.2.13. Zdarzenia losowe, klęski żywiołowe i ekologiczne	53
2.3. Rozwiązywanie problemów społecznych w Powiecie Wschowskim	54
2.3.1. Instytucje i organizacje działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych	54
2.3.2. Instytucje gminne	55
2.3.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie	55
2.3.4. Pozostałe instytucje powiatowe.....	67
2.3.5. Organizacje pozarządowe.....	69
2.4. Analiza SWOT	71
3. Struktura Strategii	74
3.1. Misja.....	74
3.2. Cele strategiczne.....	74
3.3. Cele operacyjne, zadania oraz wskaźniki realizacji zadań.....	77
3.4. Zgodność celów <i>Strategii</i> z celami unijnymi i polskimi dokumentami strategicznymi.....	82
3.5. Sposób realizacji <i>Strategii</i> i ramy finansowe	88
3.6. Monitoring i ewaluacja	92
Zakończenie.....	93

Wprowadzenie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest kluczowym i podstawowym dokumentem strategicznym nowoczesnej pomocy społecznej. Obowiązek przyjęcia i realizowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹.

Wytyczną w przygotowaniu dokumentu była koncentracja na tych obszarach interwencji socjalnej, za które odpowiedzialność nakłada ustawodawca na powiat.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”. Przy opracowywaniu niniejszej strategii za cel przyjęto stworzenie spójnego systemu wsparcia i działania w sferze społecznej w Powiecie Wschowskim.

Strategia składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy sytuacji społecznej na terenie powiatu oraz części strategicznej. Zostały one poprzedzone przedstawieniem założeń związanych z pracami nad dokumentem. W części diagnostycznej dokonano ogólnej charakterystyki powiatu pod kątem społecznym, przeprowadzono diagnozę występowania problemów społecznych oraz analizę działania instytucji odpowiadających za działania na rzecz osób potrzebujących. Część tą zakończono analizą SWOT dla sfery społecznej. W części strategicznej skoncentrowano się na obszarach działań, należących do zadań powiatu. Określono jego misję, cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki planowanych działań. Wskazano także sposób realizacji *Strategii* i ramy finansowe działań, a także ich zgodność z celami unijnymi i polskimi dokumentami strategicznymi. W dokumencie zwrócono także uwagę na zasady realizacji *Strategii*, system monitoringu i ewaluacji, a więc w sposób całościowy opracowano system rozwiązywania problemów społecznych.

---

¹ Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2017 r., poz. 1769, tekst jednolity.

---

1. Tryb przygotowania Strategii

1.1. Prawne podstawy dokumentu

Prawną podstawę opracowania oraz realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Z art. 19 ust. 1 w/w Ustawy wynika, że do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”. Strategia jest więc dokumentem nadrzędnym, który integruje przyjmowane przez powiat programy działań w sferze społecznej, a dodatkowo harmonizuje działania z pracami ośrodków pomocy społecznej z gmin powiatu.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych musi realizować główne założenia, wartości i zasady pomocy społecznej, przede wszystkim zwraca więc uwagę na zasadę sprawiedliwości społecznej i solidarności społecznej. Uwzględnia również zasadę ochrony godnej egzystencji, działań prewencyjnych oraz aktywizacyjny wymiar wsparcia społecznego. Przyjęcie i realizacja dokumentu doprowadzić ma do osiągnięcia głównego celu pomocy społecznej, a więc umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej zwraca również uwagę na obowiązek współpracy administracji publicznej, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Takie działania, wdrażane również w Powiecie Wschowskim, mają się przyczynić do bardziej efektywnej realizacji zadań publicznych.

1.2. Prace nad dokumentem

Kluczowa rola w przygotowaniu dokumentu należała do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, które będzie również głównym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie dokumentu. Opracowując *Strategię* przyjęto model zakładający udział władz powiatu, gmin leżących na terenie powiatu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.

Identyfikując problemy społeczne oparto się na kategoriach problemów społecznych, dla rozwiązania których uzyskać można wsparcie z instytucji powiatowych. Problemy określono bazując na dostępnych danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, innych instytucji powiatowych, ośrodków pomocy społecznej w gminach, a także danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W prace nad dokumentem zostały włączone instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz organizacje pozarządowe działające na obszarze powiatu. Przeprowadzone zostały następujące formy prac nad dokumentem:

- Warsztaty diagnostyczne (analiza SWOT) z reprezentantami instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu, które odbyły się 20 października 2017 roku;
- Warsztat konsultacyjny (cele i przedsięwzięcia) z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Wschowskiego, który odbył się 27 listopada 2017 roku.
- Debata na temat struktury wizji i celów strategicznych przeprowadzona w dniu 7 grudnia 2017r.

W ramach prac nad dokumentem wzięto pod uwagę konieczność jej konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, wynikającą z art. 19 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Przedstawiciele wszystkich gmin powiatu zapraszani byli na spotkania diagnostyczne i konsultacyjne.

Dokument przyjmuje horyzont czasowy na lata 2018-2024. Jest następcą poprzedniej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wschowskim na lata 2010-2017*, której ocena również przyczyniła się do określenia celów i zadań nowego dokumentu.

Podkreślić należy, że *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* stanowi nadrzędny dokument w sferze społecznej, a jej

uszczegółowienie stanowią przyjmowane systematycznie, w krótszym horyzoncie czasowym programy działań. Tworzy to spójny system planowania strategicznego w sferze społecznej oparty o Strategię oraz programy działań społecznych, takich jak:

- Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017 – 2020,
- Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020;
- Program Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wschowskim w latach 2014 - 2024

Planowość działań w sferze społecznej zakłada, że programy działań będą przyjmowane również w następnych latach tak, aby zapewnić ciągłość planowania strategicznego i realizację wytyczonych przez niniejszą Strategię celów.

---

2. Diagnoza sytuacji społecznej w Powiecie Wschowskim z prognozą zmian

---

2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Wschowskiego

Powiat Wschowski położony jest w województwie lubuskim na pograniczu z Wielkopolską i Dolnym Śląskiem. Według podziału usytuowany jest w obrębie trzech makroregionów. Północna część obszaru powiatu wchodzi w skład Pojezierza Leszczyńskiego, południowa część wchodzi w skład Wysoczyzny Leszczyńskiej, natomiast fragment południowo - zachodni to teren Pradoliny Głogowskiej. W skład Powiatu Wschowskiego wchodzi 3 gminy: Sława, Szlichtyngowa i Wschowa. Powiat obejmuje powierzchnię 624,8 km², liczba ludności wynosi 39 256. Siedzibą władz Powiatu jest miasto Wschowa.

Ryc. 1. Powiat wschowski na tle województwa lubuskiego

Ryc. 2. Gminy Powiatu Wschowskiego

2.1.2. Demografia

Na koniec 2016 roku na terenie powiatu zamieszkiwało 39 256 mieszkańców (ryc. 3.). Liczba ludności jest stabilna i utrzymuje się na poziomie 39 000 mieszkańców.

Największą miejscowością powiatu (a jednocześnie i gminą) oraz jego siedzibą jest Wschowa, w której w 2016 roku zamieszkiwało 21 496 osób, co daje 55% mieszkańców powiatu. Najmniejszą gminą jest gmina Szlichtyngowa, w której zamieszkuje 13% ludności powiatu (ryc. 4.).

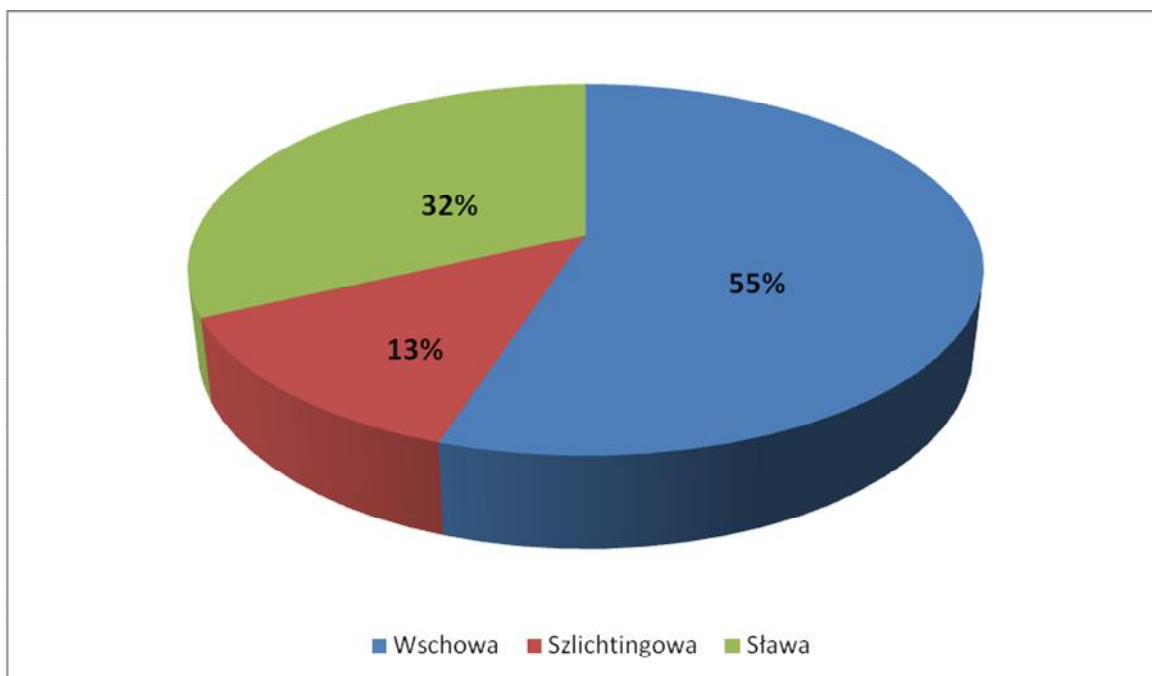

Ryc. 3. Ludność Powiatu Wschowskiego wg gmin i wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2008-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 4. Udział ludności poszczególnych gmin w ogóle ludności Powiatu Wschowskiego w 2016 roku

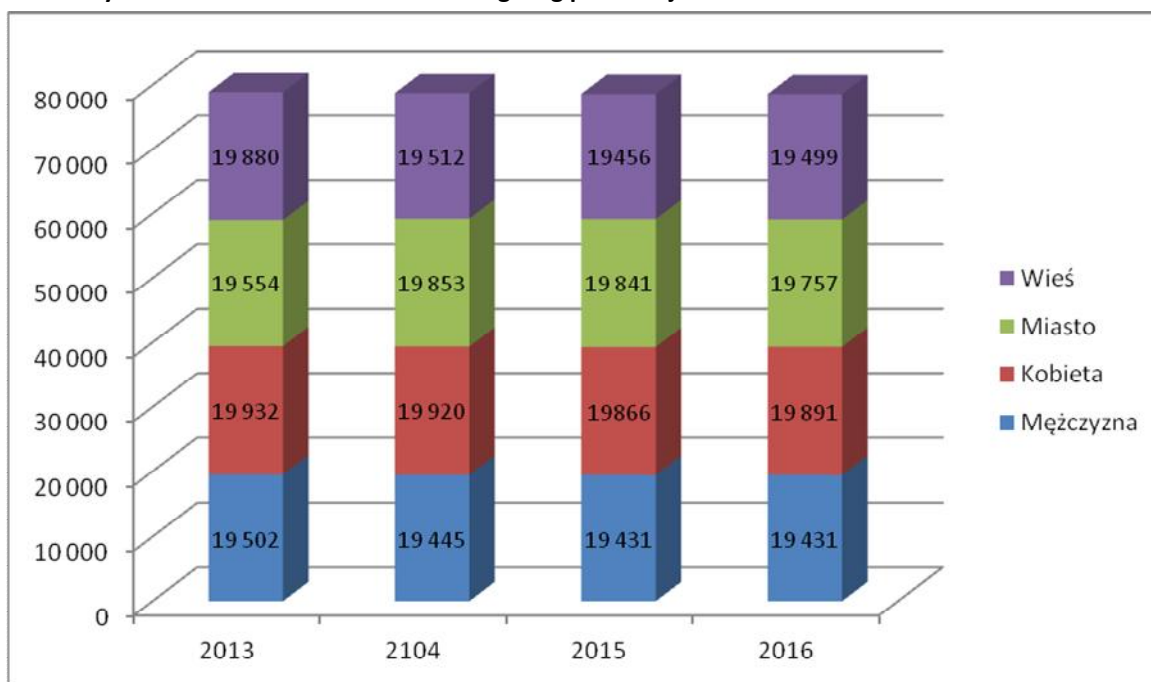

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Udział mężczyzn i kobiet w ogólnej liczbie ludności jest stały – 50,51 % mieszkańców to kobiety, zaś 49,49 % to mężczyźni. W 2016 roku w powiecie zamieszkiwało 19891 kobiet oraz 19431 mężczyzn (ryc. 5.).

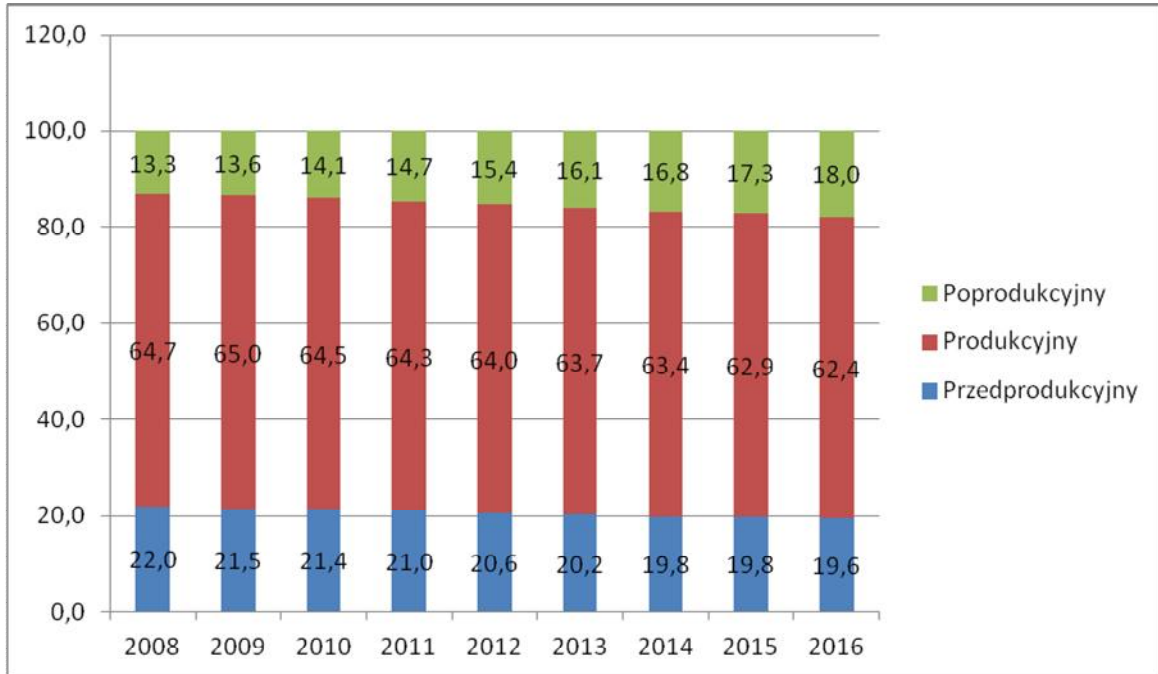
Z perspektywy demograficznej niezwykle istotna jest struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Analizując dane dla lat 2008-2016 zauważamy stały spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz stały wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (ryc. 6.). Analizując strukturę wiekową wg gmin widać, że procentowy udział osób w każdej z powyższych kategorii wiekowych jest bardzo do siebie zbliżony. Oscyluje na poziomie 1-1,5% pomiędzy gminami. Jednakże daje się zauważyć, iż to Gmina Wschowa ma najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym i zarazem najmniej w wieku przedprodukcyjnym.

Ryc. 5. Ludność Powiatu Wschowskiego wg płci i miejsca zamieszkania w latach 2013-2016

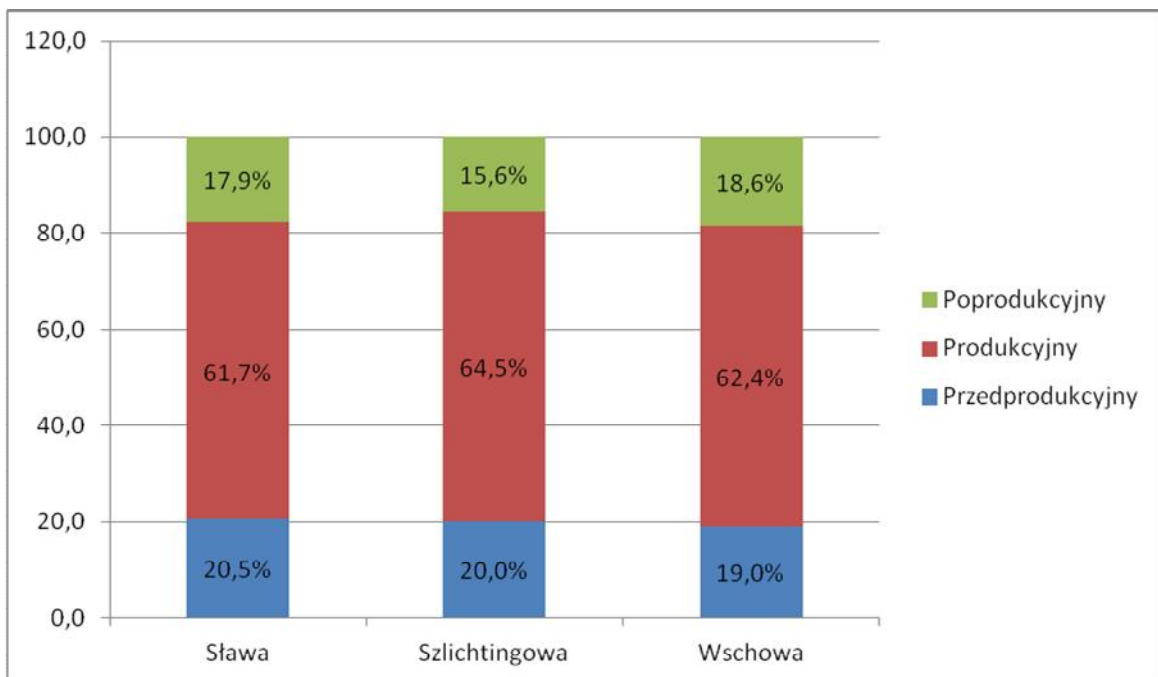
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności Powiatu Wschowskiego w latach 2008-2016 [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 7. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności Powiatu Wschowskiego poszczególnych gmin w roku 2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Innym czynnikiem wpływającym na liczbę ludności ma ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz migracje. Dane dla lat 2008-2016 wskazują, że urodzenia żywe dominują nad zgonami, co przekłada się na dodatni przyrost naturalny, który jednak od 2012 spadł z 3% do 1-1,5 punktu procentowego. Najlepsze wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego odnotowuje gmina Sława, najłabsze wyniki są w gminie Wschowa.

Tabela 2. Urodzenia żywe na 1000 ludności w Powiecie Wschowskim [%] w latach 2008-2016

Nazwa	urodzenia żywe na 1000 ludności								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	12,47	10,67	12,53	10,51	11,17	10,19	10,47	10,53	10,39
Sława	13,41	9,97	12,50	11,83	11,87	9,33	11,66	11,42	9,95
Szlichtyngowa	18,09	11,50	13,96	9,37	12,50	12,30	9,40	9,89	9,64
Wschowa	10,59	10,87	12,21	10,02	10,45	10,20	10,03	10,17	10,82

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Tabela 3. Zgony na 1000 ludności w Powiecie Wschowskim [%] w latach 2008-2016

Nazwa	zgony na 1000 ludności								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	8,64	9,78	8,62	9,78	8,05	9,18	8,84	10,53	8,94
Sława	8,21	8,59	7,66	9,99	7,01	8,54	8,72	9,68	7,66
Szlichtyngowa	8,85	8,82	10,67	10,74	8,01	8,20	10,18	9,10	7,87
Wschowa	8,83	10,68	8,68	9,43	8,66	9,78	8,60	11,37	9,94

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Powiecie Wschowskim [%] w latach 2008-2016

Nazwa	przyrost naturalny na 1000 ludności								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	3,83	0,89	3,91	0,74	3,12	1,01	1,63	0,00	1,45
Sława	5,20	1,38	4,84	1,84	4,86	0,79	2,93	1,74	2,29
Szlichtyngowa	9,24	2,68	3,30	-1,37	4,49	4,10	-0,78	0,79	1,77
Wschowa	1,76	0,19	3,54	0,60	1,80	0,42	1,43	-1,20	0,88

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

W ostatnich latach obserwujemy spadek liczby zawieranych małżeństw – w 2016 roku zawarto 5,4 małżeństw na 1000 ludności, podczas gdy w 2008 roku prawie o 2 % więcej. Składa się na to wiele czynników, z jednej strony związanych ze starzeniem się społeczności i zmniejszaniem się liczby ludności w wieku zawierania małżeństw, z drugiej zwiększającą się popularność związków nieformalnych. Jednocześnie liczba rozwodów stale rośnie, jednakże w czterech ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie (tabela 5.).

Tabela 5. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w powiecie w latach 2008-2016 [%]

Nazwa		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	Małżeństwa	7,2	7,1	5,8	5,7	6,3	5,4	5,8	5,0	5,4
	Rozwody	55	67	53	74	46	64	66	62	67

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ruchy migracyjne, czyli drugi aspekt kształtujący sytuację ludnościową na obszarze powiatu trzeba ocenić w skali powiatu niekorzystnie. Saldo migracji w latach 2008-2016 utrzymuje się na ujemnym poziomie a w 2016r wynosiło -56. Saldo migracji na 1000 ludności jak i w liczbie osób najlepsze jest w gminie Sława, która w 2016r posiadała wartości dodatnie. Natomiast saldo migracji na 1000 osób najgorzej wypada w gminie Szlichtyngowa.

Tabela 6. Zameldowania ogółem w Powiecie Wschowskim [os.] w latach 2008-2016

Nazwa	zameldowania ogółem								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	423	480	467	457	416	438	404	b.d.	408
Sława	159	199	196	214	158	174	148	b.d.	191
Szlichtyngowa	58	77	79	53	62	63	64	b.d.	41
Wschowa	206	204	192	190	196	201	192	b.d.	176

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Tabela 7. Wymeldowania ogółem w Powiecie Wschowskim [os.] w latach 2008-2016

Nazwa	wymeldowania ogółem								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	455	515	508	534	427	459	569	b.d.	464
Sława	153	167	182	186	127	137	169	b.d.	149
Szlichtyngowa	57	84	82	85	67	81	109	b.d.	68
Wschowa	245	264	244	263	233	241	291	b.d.	247

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Tabela 8. Saldo migracji w Powiecie Wschowskim [os.] w latach 2008-2016

Nazwa	saldo migracji								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	-32	-35	-41	-77	-11	-21	-165	b.d.	-56
Sława	6	32	14	28	31	37	-21	b.d.	42
Szlichtyngowa	1	-7	-3	-32	-5	-18	-45	b.d.	-27
Wschowa	-39	-60	-52	-73	-37	-40	-99	b.d.	-71

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

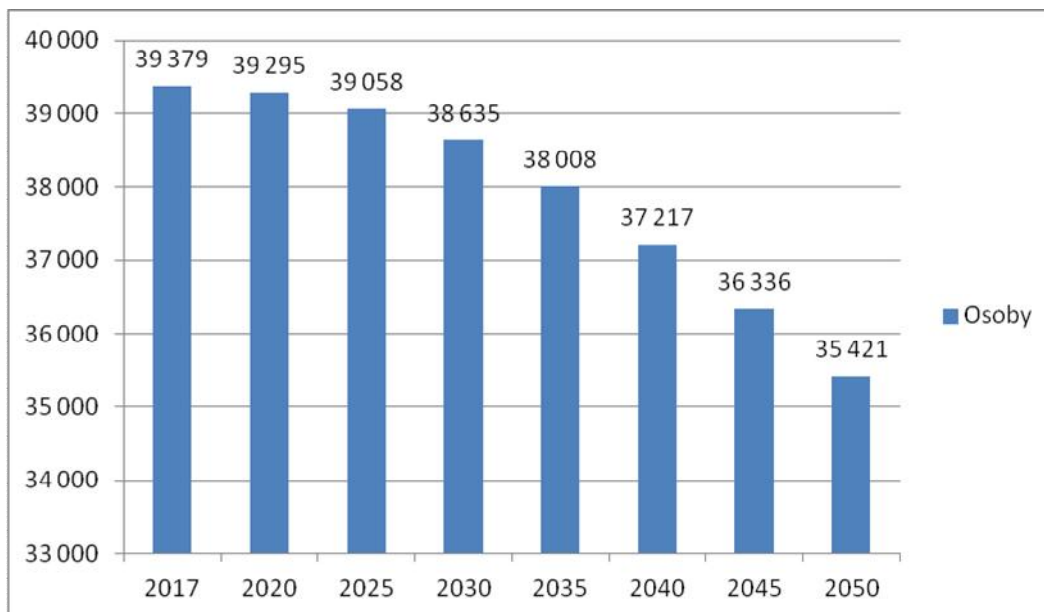
Tabela 9. Saldo migracji na 1000 ludności w Powiecie Wschowskim w latach 2008-2016 [%]

Nazwa	saldo migracji na 1000 osób								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat wschowski	-0,8	-0,9	-1,0	-2,0	-0,3	-0,5	-4,2	b.d.	-1,4
Sława	0,5	2,6	1,1	2,2	2,5	2,9	-1,7	b.d.	3,3
Szlichtyngowa	0,2	-1,4	-0,6	-6,2	-1,0	-3,5	-8,8	b.d.	-5,3
Wschowa	-1,8	-2,8	-2,4	-3,4	-1,7	-1,8	-4,6	b.d.	-3,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

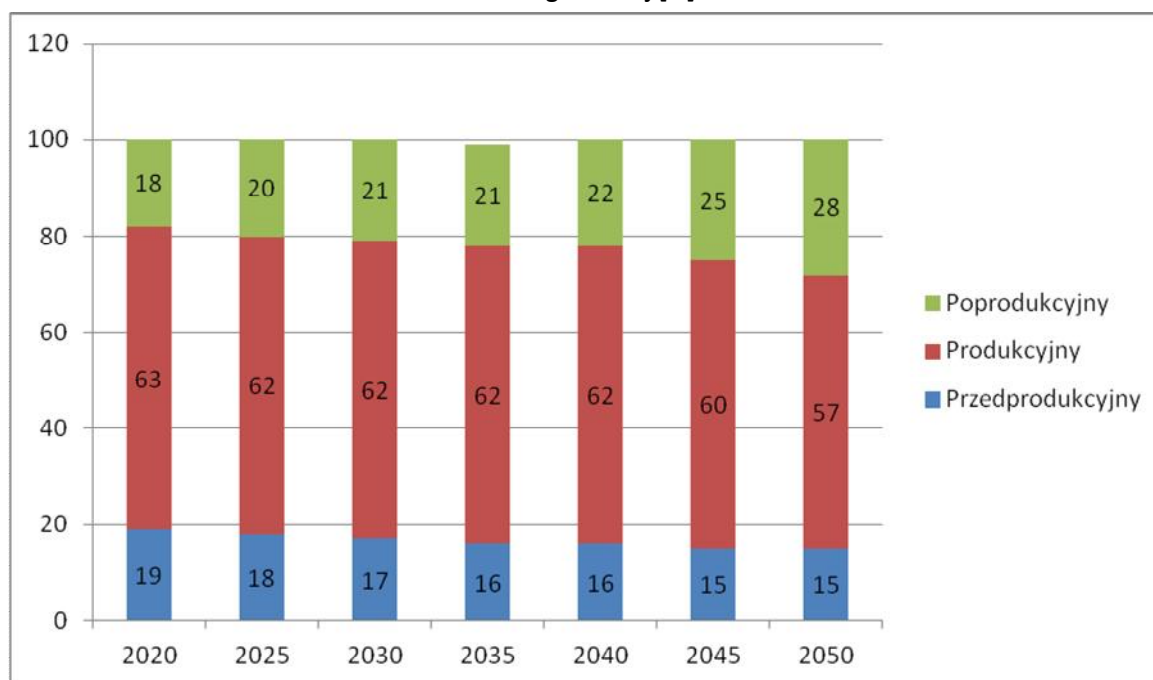
Prognoza demograficzna dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowana przez Główny Urząd Statystyczny w 2014 roku wskazuje niekorzystne trendy Powiatu Wschowskiego. Liczba ludności Powiatu będzie wyraźnie spadała od roku 2030 do 2050 roku i osiągnie wówczas 35 421 osób, czyli zmniejszy się o ponad 3800 osób. Również analiza udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej ludności Powiatu Wschowskiego wg prognozy demograficznej [%] wskazuje na zdecydowany spadek liczby osób w każdej z trzech analizowanych grup. Przy czym największy wzrost będzie w grupie osób najstarszych, gdzie w przeciągu 30 lat ma się zwiększyć o 10 punktów procentowych.

Ryc. 8. Liczba ludności Powiatu Wschowskiego wg prognozy demograficznej

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 9. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej ludności Powiatu Wschowskiego wg prognozy demograficznej [%]

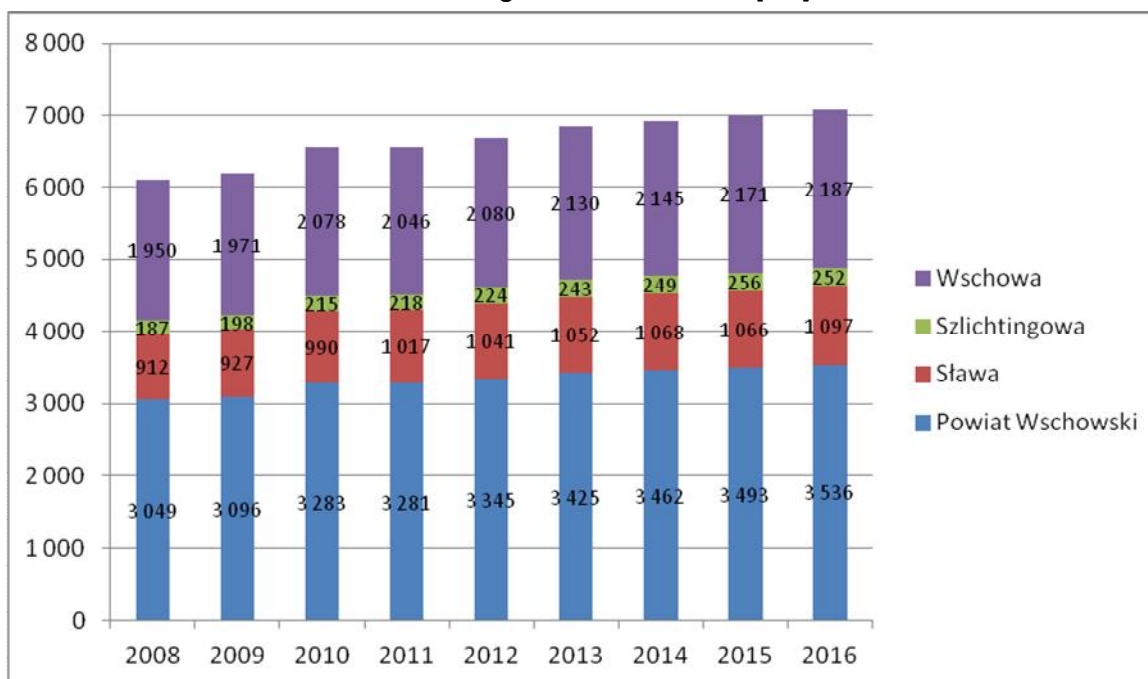

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

2.1.3. Lokalna gospodarka i rynek pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Powiatu Wschowskiego w 2016 roku zlokalizowanych było 3536 podmiotów gospodarki narodowej, zarejestrowanych w rejestrze REGON. W ostatnich ośmiu latach widać wzrost tych podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Wschowskiego zarówno analizując ich liczbę jak i wskaźnik na 1000 mieszkańców. Niepokojący może być jednak fakt spadku rejestracji nowo powstałych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w ostatnich 3 latach. Spadek ten jest odczuwalny w skali całego Powiatu Wschowskiego. Największy spadek rejestracji nowych podmiotów odnotowano w Szlichtyngowej. Jedynie w gminie Sława tendencja ta jest odwrotna i wskaźnik nowo powstałych podmiotów rośnie. Dane dotyczące skali podmiotów gospodarczych prezentują wykresy poniżej.

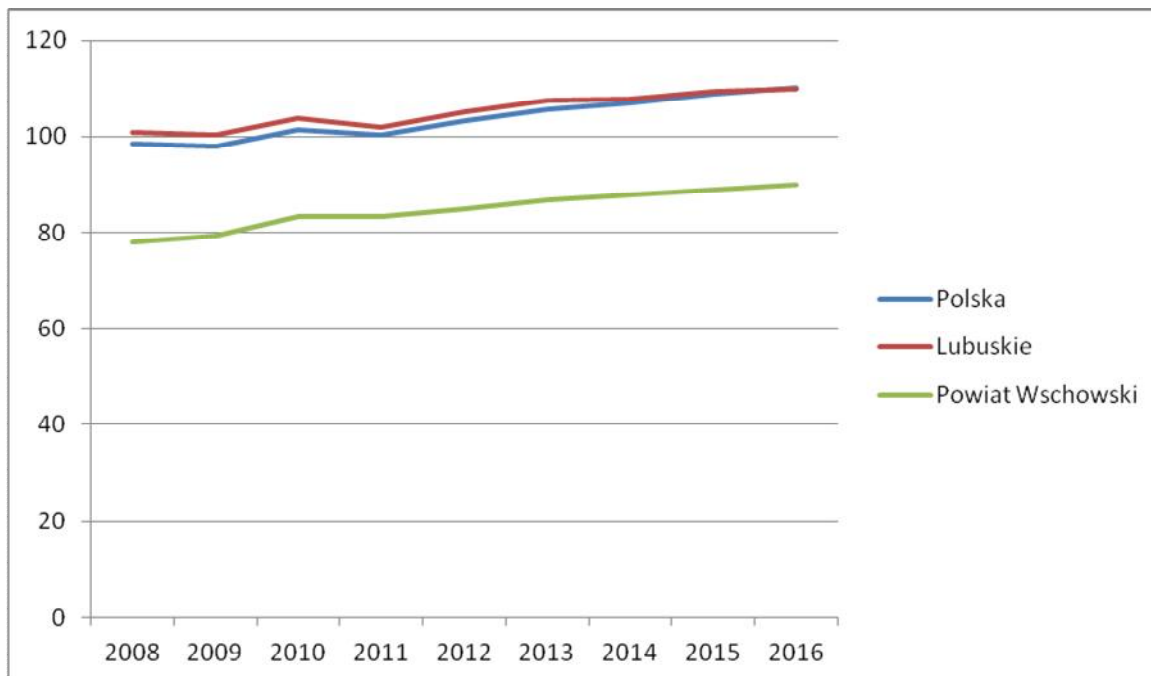
Ryc. 10. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminach Powiatu Wschowskiego w latach 2008-2016 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

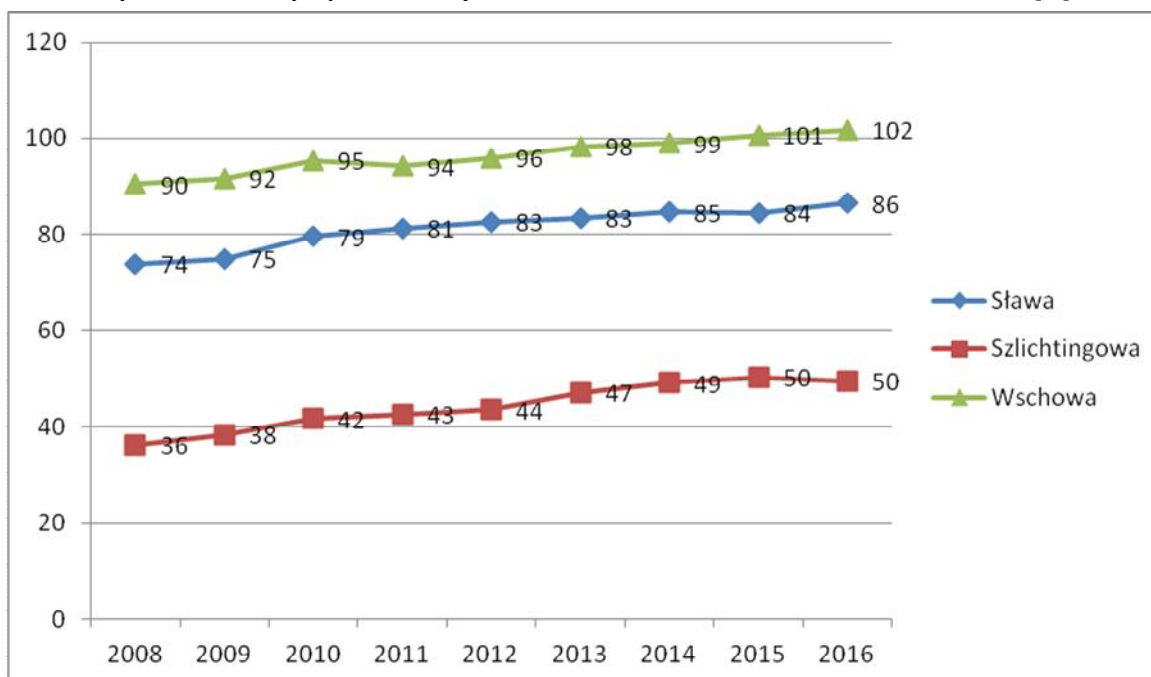

Ryc. 11. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2008-2016 [%]

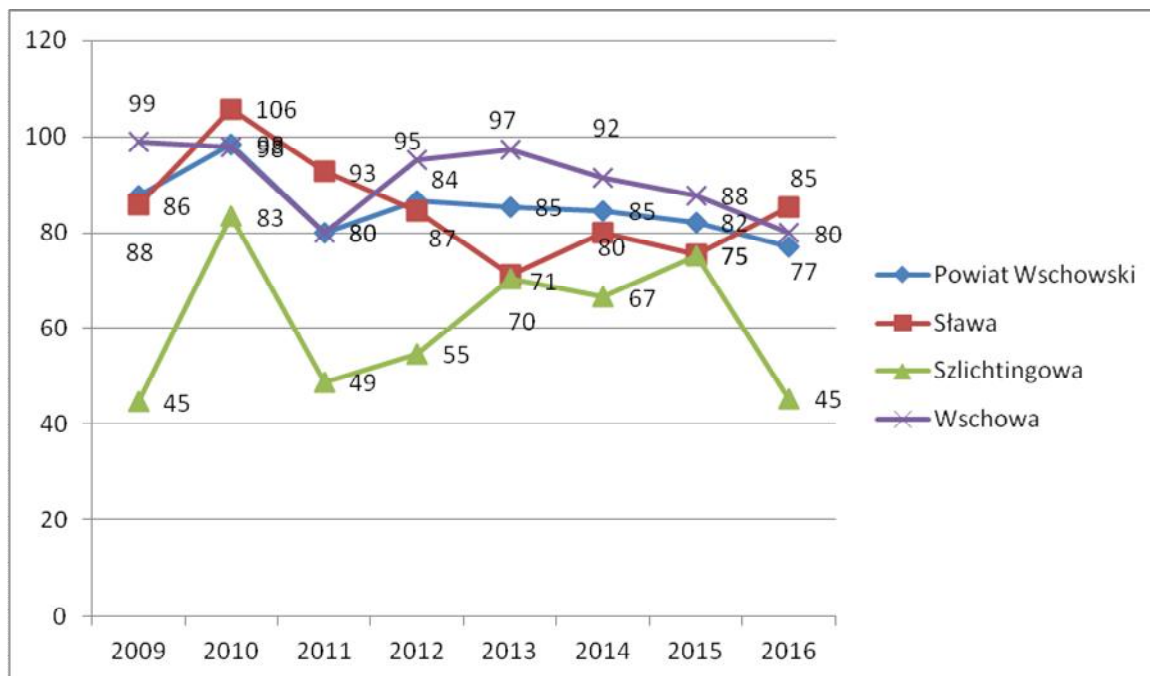
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 12. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2008-2016 [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Ryc. 13. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności 2009-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

2.1.4. Oświata i opieka nad dziećmi

Na terenie Powiatu Wschowskiego sieć oświatowa obejmuje miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkola i szkoły (podstawowe, gimnazjalne, średnie).

Opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie powiatu zapewniają żłobki, które funkcjonują tylko w dwóch gminach – Wschowa i Sława. Wszystkie instytucje to żłobki niepubliczne. Według rejestrów² mogą one świadczyć swoje usługi dla 146 dzieci z terenu powiatu. Wskazać należy na zapotrzebowanie na usługi żłobkowe na terenie powiatu, gdyż ilość tych miejsc zapewnia opiekę żłobkową dla max. 10% dzieci w wieku 0-3 lat z terenu powiatu.

² Wschowa: Rejestr żłobków na 2016r. <http://bip.wschowa.pl/index.php?link=&art=4838>, Sława: Rejestr żłobków na 2016r <http://bip.slawa.pl/184/480>

Tabela 10. Instytucje opieki nad dziećmi do lat 3 w Powiecie Wschowskim (stan na 01.09.2016)

Gmina	Nazwa
Wschowa	Żłobek „Złota Rybka u Dula”
	Niepubliczny żłobek „Słoneczko”
	Niepubliczny żłobek „HAPPYLAND”
Sława	Niepubliczny Żłobek Kraina Pani Sowy

Źródło: Rejestr żłobków na 2016r. <http://bip.wschowa.pl/index.php?link=&art=4838>

Rejestr żłobków na 2016r <http://bip.slawa.pl/184/480>

Lepiej rozwinięta jest sieć placówek przedszkolnych, które znajdują się w każdej Gminie, przy czym miasto i Gmina Wschowa posiada najwięcej placówek. Każda Gmina posiada własne samorządowe przedszkole. Wg danych GUS opieką przedszkolną objętych było w 2016 roku 1176 dzieci z terenu Powiatu Wschowskiego, co pozwala w znacznej mierze zaspokoić potrzeby w skali Powiatu. Instytucje opieki przedszkolnej dysponują różną liczbą miejsc – od małych placówek do dużych, wielooddziałowych przedszkoli.

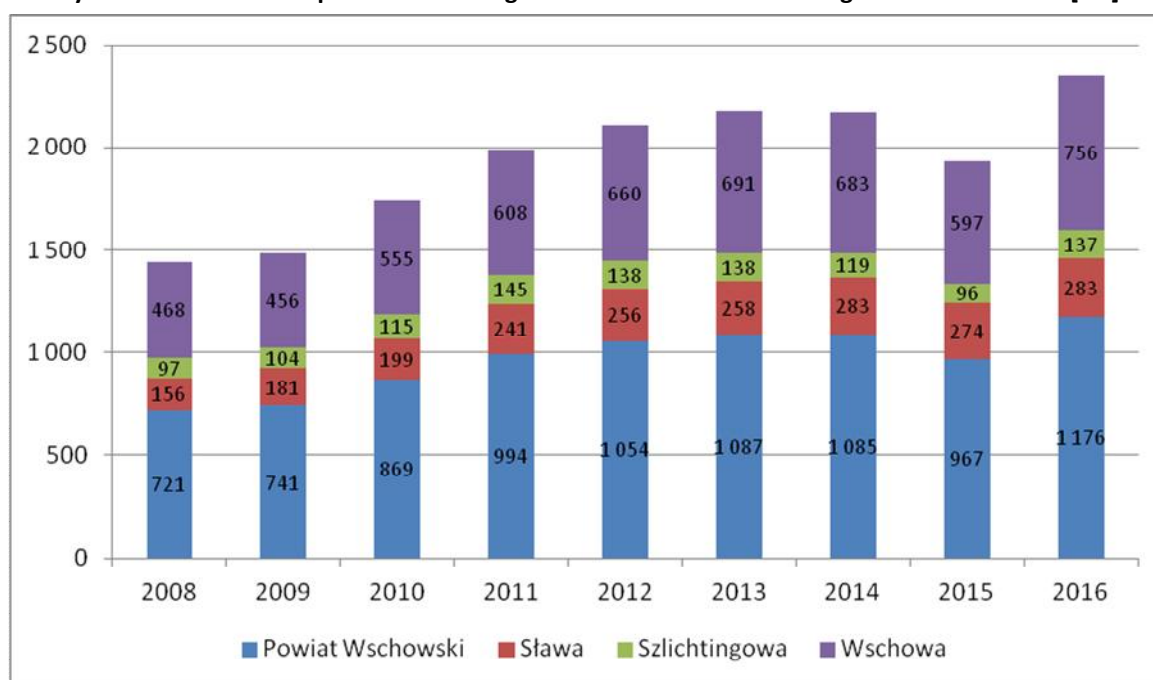
Tabela 11. Instytucje opieki przedszkolnej w Powiecie Wschowskim

Gmina	Nazwa
Sława	Przedszkole Samorządowe w Sławie
	Niepubliczne Przedszkole Bajka w Sławie
	Niepubliczne Przedszkole Promyk w Sławie
	Przedszkole Kraina Pani Sowy
Wschowa	Samorządowe Przedszkole nr 1 „Tu Mieszka Bajeczka”
	Samorządowe Przedszkole nr 3 „Wesoła Trójeczka”
	Samorządowe Przedszkole nr 5 „Słoneczne Przedszkole”
	Przedszkole Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy”
	Niepubliczne Przedszkole Szkół Salezjanek
	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko”
	Przedszkole Niepubliczne „HappyLand”
Przedszkole Niepubliczne „Złota Rybka u Dula”	
Szlichtyngowa	Przedszkole Publiczne w Szlichtyngowej
	Przedszkole Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Starych Drzewcach

Źródło: Opracowanie własne

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w ostatnich latach rośnie, szczególnie widoczny jest wzrost w roku 2016, co wiąże się z obowiązkiem zapewnienia miejsc w przedszkolach dla dzieci 4-letnich od roku szkolnego 2015/2016, ale również ze zmianami systemie edukacji *podwyższającymi wiek rozpoczynania edukacji szkolnej do 7 lat od roku 2016/2017, co umożliwiło pozostawienie dzieci 6-letnich w przedszkolach*. Relatywnie największy wzrost w procentach w latach 2008-2016 odnotowano w gminie Szlichtyngowa – o 70%, najmniejszy w gminie Sława – o 55%.

Ryc. 14. Liczba dzieci w przedszkolach w gminach Powiatu Wschowskiego w lata 2008-2016 [os.]

Źródło: Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Powiat ma rozbudowaną sieć szkolną, którą tworzą szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne. Szkoły podstawowe i gimnazja znajdują się w każdej z gmin. Szkoły mają różną wielkość, mamy zarówno duże placówki, jak i małe oraz kameralne szkoły wiejskie. W związku z reformą edukacji wdrażaną od roku szkolnego 2017/2018 i likwidacją gimnazjów sieć szkół w gminach będzie ulegała przekształceniom.

Tabela 12. Szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie wschowskim

Gmina	Nazwa
Wschowa	Szkoła Podstawowa w Łysinach
	Szkoła Podstawowa w Lginiu
	Szkoła Podstawowa w Osowej Sieni
	Szkoła Podstawowa w Konradowie
	Szkoła Podstawowa w Siedlnicy
	Szkoła Podstawowa nr 1 we Wschowie
	Szkoła Podstawowa nr 2 we Wschowie
	Szkoła Podstawowa nr 3 we Wschowie
	Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia na Rzecz Ekorozwoju Wsi w Przyczynie Górnej
	Gimnazjum Językowe przy I Liceum Ogólnokształcącym we Wschowie
	Sława
Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzepielowie	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Sławie	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Strączu	
Szkoła Podstawowa „Happy Mouse” w Sławie	
Szlichtyngowa	Zespół Placówek Oświatowych Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II Szlichtyngowie
	Szkoła Podstawowa w Jędrzychowicach
	Szkoła Podstawowa w Starych Drzewcach
	Gimnazjum w Szlichtyngowej im. Noblistów Polskich

Źródło:

Powiat Wschowski dysponuje również ofertą szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych we Wschowie. Na terenie Powiatu młodzież może uczyć się w liceach ogólnokształcących, technicach różnych specjalności oraz zasadniczych szkołach zawodowych (od 1 września 2017 roku szkołach branżowych I stopnia).

Młodzież uczęszcza do Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi we Wschowie oraz I Zespołu Szkół we Wschowie. W tej drugiej szkole obok nauki zawodu, czy to w technikum czy zasadniczej szkole zawodowej, ma możliwość również kształcić się w Liceum Ogólnokształcącym. Edukację dla młodzieży i osób dorosłych uzupełnia na terenie powiatu Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego we Wschowie.

Powiat zapewnia także edukację uczniom wymagającym kształcenia specjalnego. Zadanie te realizuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie. Ośrodek obok edukacji na poziomie szkoły zawodowej prowadzi również edukację przedszkolną i szkołę podstawową. W ramach edukacji na poziomie szkoły zawodowej prowadzi zasadniczą szkołę zawodową oraz szkołę przysposabiającą do pracy.

Ponadto na terenie Powiatu Wschowskiego działa także Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia we Wschowie.

Na terenie Powiatu pomocy psychologicznej, pedagogicznej i doradztwa metodycznego udzielają Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sławie.

Podsumowując powyższe należy zwrócić uwagę na różnorodność placówek oświatowych na terenie Powiatu oraz wsparcie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych i z trudnościami oraz problemami wychowawczymi.

Tabela 13. Szkoły ponadgimnazjalne w Powiecie Wschowskim

Nazwa	Oferta (kierunki kształcenia)
I Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi we Wschowie	Profile: - biologiczno- chemiczny - politechniczny - humanistyczny - angielski (dwujęzyczny)
I Zespół Szkół we Wschowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liceum Ogólnokształcące o profilu bezpieczeństwo publiczne (klasa mundurowa). 2. Technikum Informatyczne 3. Technikum Ekonomiczne 4. Technikum Elektryczne 5. Technikum Żywności i usług gastronomicznych 6. Technikum Spedycyjne 7. Technikum Mechaniczne 8. Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształcąca w zawodach: - sprzedawca, mechanik samochodowy, ślusarz, lakiernik, - oraz klasy wielozawodowe (kształcąca w dowolnym zawodzie zgodnym z wykazem zawodów w woj. lubuskim)
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy we Wschowie	1. Branżowa Szkoła Zawodowa I Stopnia – klasy wielozawodowe, kształcąca w zawodach: kucharz, piekarz, cukiernik, malarz-tylnik, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, wędliniarz, lakiernik, rolnik, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, tapicer, operator obrabiarek skrawających.
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego we Wschowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (zaoczne) 2. Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego (kursy zawodowe dla uczniów szkół zawodowych z całej Polski, trwają 4 tygodnie) doksztalające w zawodach: sprzedawca, fryzjer, cukiernik, piekarz, ślusarz, elektryk, mechanik pojazdów samochodowych, rolnik, stolarz, murarz-tylnik, lakiernik, kucharz, monter sieci instalacyjnych i urządzeń sanitarnych, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, mechanik i operator maszyn i pojazdów rolniczych.
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sławie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liceum Ogólnokształcące 2. Technikum Żywności i Usług Gastronomicznych 3. Technikum Agrobiznesu 4. Technikum Logistyczne 5. Zasadnicza Szkoła Zawodowa – wielozawodowa 6. Branżowa Szkoła I Stopnia

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego we Wschowie

2.1.5. Ochrona zdrowia³

Zadania w zakresie ochrony zdrowia na terenie Powiatu realizują różnorodne placówki, w tym szpital oraz przychodnie i praktyki lekarskie. Usługi podstawowej opieki zdrowotnej świadczą ośrodki zdrowia zlokalizowane we Wschowie, ale również na terenie pozostałych gmin Sława i Szlichtyngowa. Specjalistyczna opieka lekarska na terenie Powiatu oferowana jest m.in. w zakresie otolaryngologii, preluksacyjna i reumatologiczna.

Mieszkańcy mogą też korzystać z usług 12 aptek zlokalizowanych we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowej. Najwięcej z nich jest we Wschowie 7, najmniej w Szlichtyngowej - 1.

Kluczowym podmiotem świadczącym usługi ochrony zdrowia jest Nowy Szpital we Wschowie sp. z o.o. Szpital oferuje leczenie i opiekę na następujących oddziałach: chirurgia ogólna, choroby wewnętrzne, okulistyka - zespół chirurgii jednego dnia, położnictwo i ginekologia oraz neonatologia, oddział anestezjologii i intensywnej terapii. Placówka dysponuje laboratorium oraz pracownią diagnostyki obrazowej (rtg,) oraz pracownią gastrokopii i kolonoskopii. Na terenie szpitala działa 11 poradni specjalistycznych. Obok poradni odpowiednich dla oddziałów szpitalnych znajdują się tam poradnie: kardiologiczna, reumatologiczna, urologiczna, nefrologiczna, logopedyczna, zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień od alkoholu. W szpitalu działa stacja dializ dysponująca 13 stanowiskami. Pacjenci dializowani są w komfortowych warunkach - w sali dostępne są telewizory, jest również dostęp do internetu oraz posiłki. Pacjenci mają zapewniony transport na dializy do szpitala, a po dializie są odwieżeni do domu.

Obok powyższych usług na terenie szpitala działa zakład opiekuńczo-leczniczy oraz hospicjum stacjonarne i domowe. Szpital świadczy również nocną i świąteczną opiekę zdrowotną i usługi ratownictwa medycznego dla mieszkańców powiatu.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo na terenie powiatu zapewniają Policja oraz Straż Pożarna.

We Wschowie znajduje się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, jej działania wspierają liczne ochotnicze straże pożarne, mające siedziby na terenach wiejskich wszystkich gmin powiatu. Najwięcej Ochotniczych Straży Pożarnych funkcjonuje w gminie Wschowa,

---

³ Opisane w rozdziale dane dotyczą instytucji służby zdrowia, które mają finansowanie w ramach z NFZ w Zielonej Górze.

najmniej w gminie Szlichtyngowa. Wśród działających OSP, siedem z nich funkcjonuje w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego (KSRG).

Tabela 14. Ochotnicze straże pożarne na terenie gmin Powiatu Wschowskiego

Gmina	Nazwa
Wschowa	OSP - Wschowa
	OSP - Siedlnica
	OSP – Przyczyna Górna
	OSP – Osowa Sień
	OSP - Olbrachcice
	OSP - Łysiny
	OSP - Lgiń
	OSP - Konradowo
	OSP - Kandlewo
	OSP – Dębowa Łęka
	OSP - Łysiny-Wygnączyce
	OSP - Hetmanice
	Sława
OSP – Bagno	
OSP – Ciosaniec	
OSP – Krążkowo	
OSP – Krzepielów	
OSP – Lipinki	
OSP – Łupice	
OSP – Sława	
OSP – Stare Strącze	
OSP – Śmieszkowo	
OSP – Tarnów Jezierny	
Szlichtyngowa	
	OSP – Dryżyna
	OSP - Wyszaków
	OSP – Stare Drzewce
	OSP – Nowe Drzewce
	OSP – Goła
	OSP – Jędrzychowice

Źródło: Dane PSP Wschowa

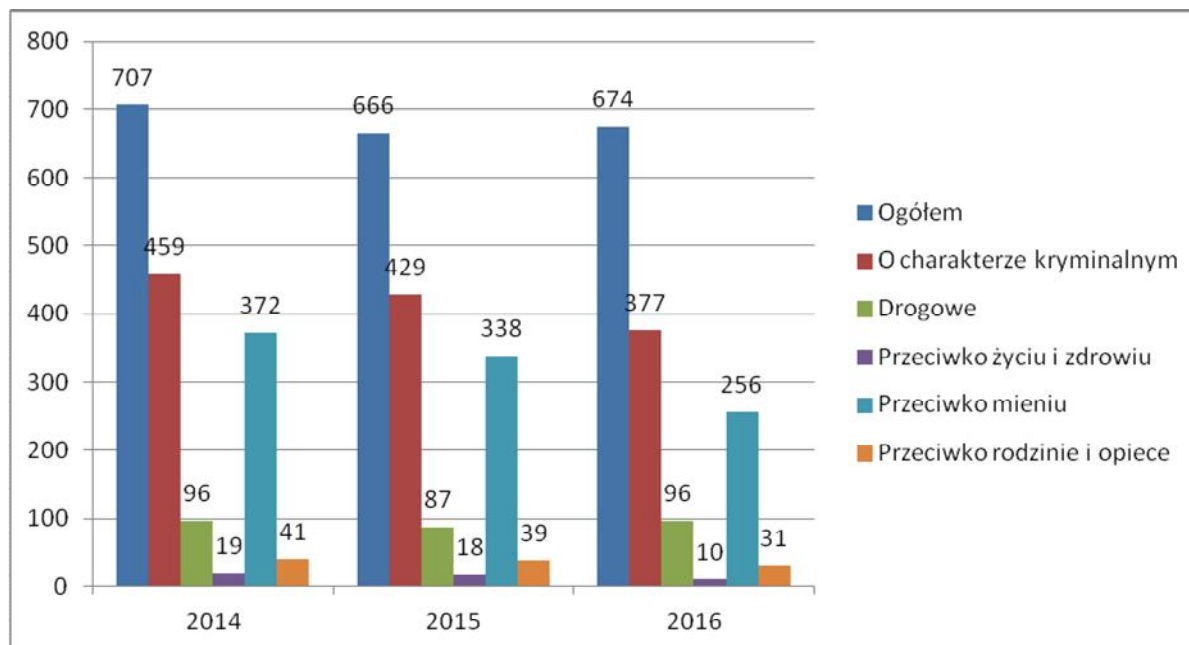
Komenda Powiatowa Policji we Wschowie, realizuje zadania powiatowej jednostki Policji oraz zapewnia pomoc dzielnicowych dla obszaru miasta Wschowa i Komisariatu Policji w Sławie oraz posterunku policji w Szlichtyngowej.

W 2016 roku na terenie Powiatu Wschowskiego odnotowano ogółem 674 przestępstwa, a ich liczba w ostatnich latach ulegała niewielkim fluktuacjom (ryc. 15). Głównie były to przestępstwa o charakterze kryminalnym (377), następnie przeciwko mieniu (256) i o charakterze drogowym (96). Najmniej przestępstw na terenie Powiatu Wschowskiego jest dokonywanych przeciwko życiu i zdrowiu. Z danych na lata 2014-2016

wyraźnie wynika, iż znacząco zmniejsza się ilość przestępstw o charakterze kryminalnym o ponad 82 zdarzenia i przeciwko mieniu o ponad 116.

Ryc. 15. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2014-2016 [szt.]

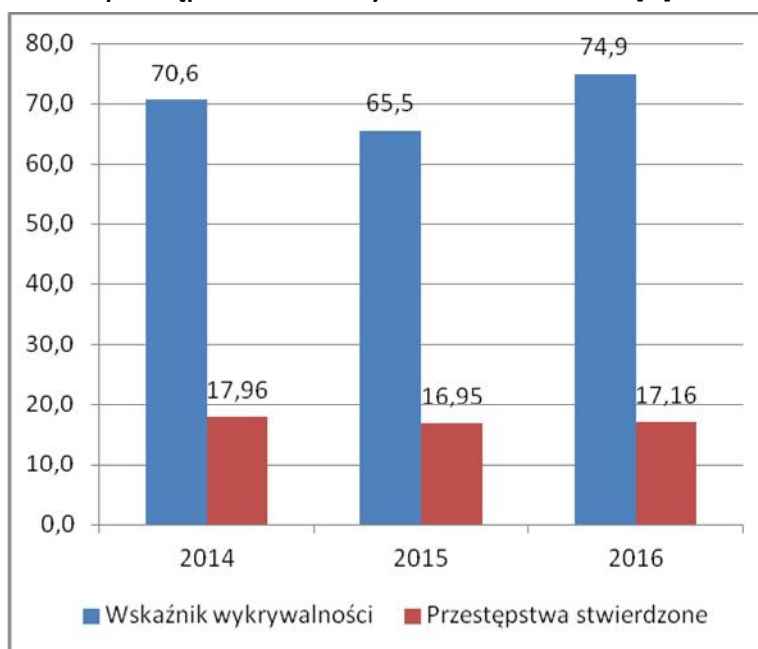

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Analiza liczby przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców wskazuje, że w latach 2013 - 2016 wskaźnik liczby przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców nieznacznie wzrósł.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję utrzymuje się w Powiecie Wschowskim od trzech lat na podobnym poziomie i wahał się w granicach 70-74%, również przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszkańców utrzymują się na podobnym poziomie i oscylują wokół 17%.

Ryc. 16. Przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w latach 2014-2016 [%]

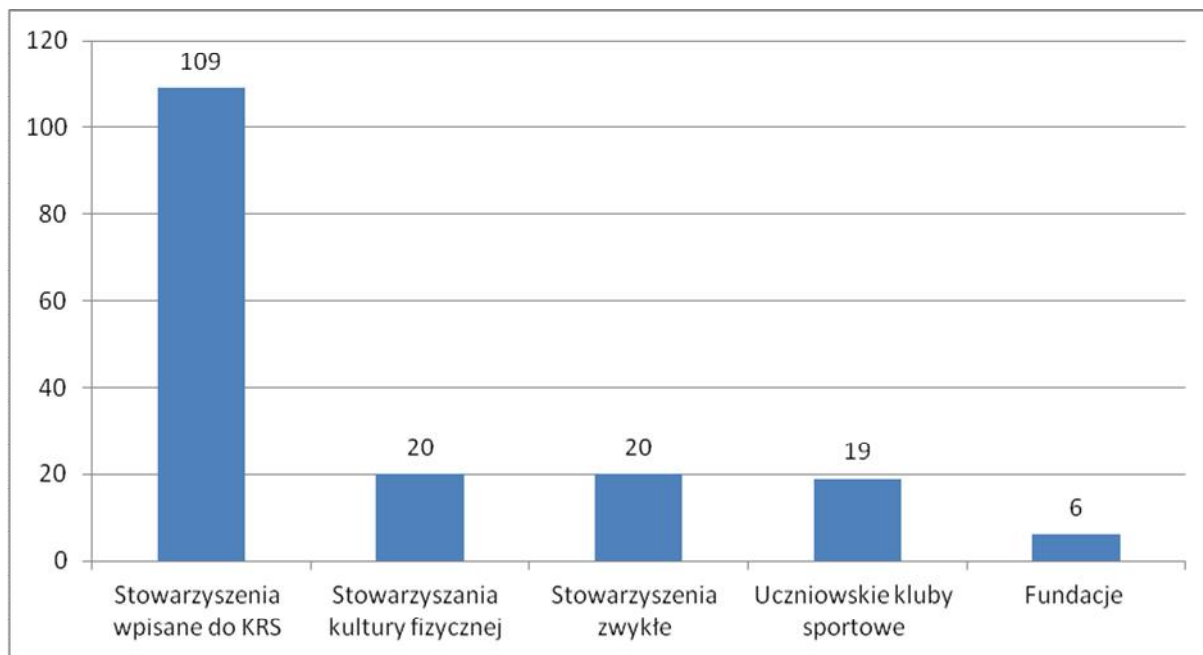

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

2.1.7. Organizacje pozarządowe

Ważną rolę w życiu społecznym, w tym w zapewnianiu potrzeb mieszkańców lokalnej społeczności i działalności publicznej odgrywają organizacje pozarządowe. Rejestr prowadzony przez Starostwo Powiatowe we Wschowie wskazuje na funkcjonowanie co najmniej 174 organizacji, z których główne kategorie stanowią stowarzyszenia zarejestrowane w KRS oraz stowarzyszenia kultury fizycznej.

Ryc. 17. Zestawienie organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Wschowskiego w 2016r

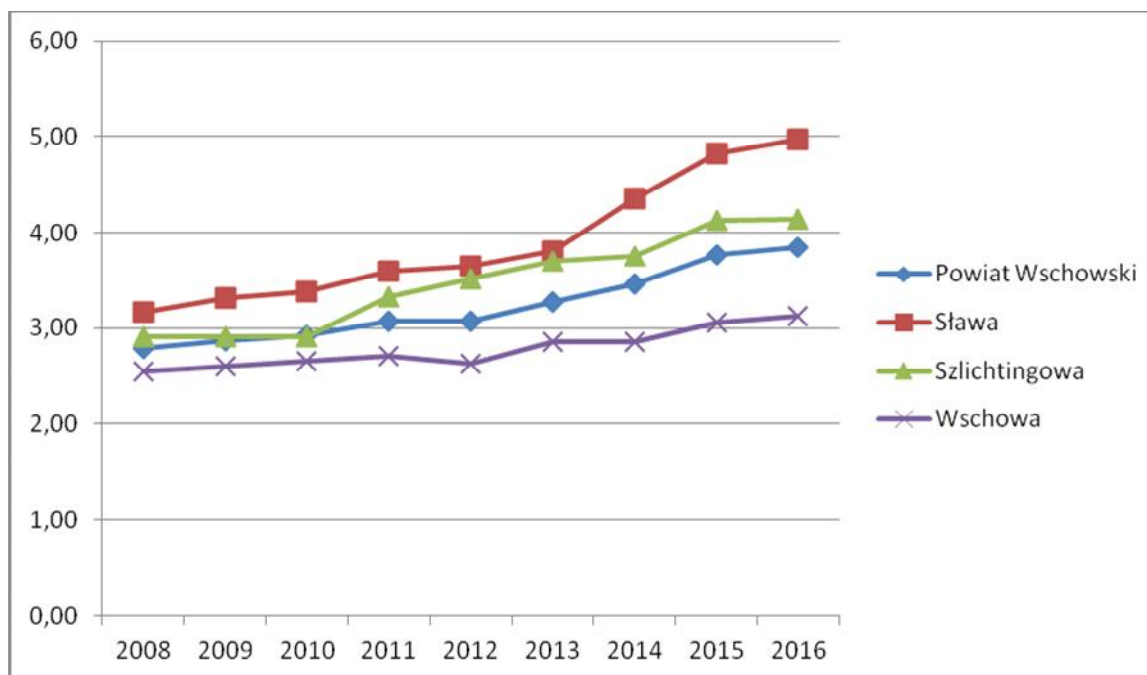

Źródło: Zestawienie rejestru stowarzyszeń Starostwa Powiatowego we Wschowie,
<http://wschowa.info/lista-organizacji-pozarządowych-i-klubow-sportowych/>.

Analiza liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w latach 2008-2016 pozwala na wykazanie, że odnotowujemy systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych, co świadczy o zwiększaniu się zaangażowania społecznego. W ostatnich trzech latach najwyższy wskaźnik wzrostu osiągnęła gmina Sława i Szlichtyngowa, najniższą aktywność odnotowujemy w gminie Wschowa.

Pamiętać jednak należy, że obywatele mogą angażować się w organizacje działające nie tylko na terenie własnej gminy, zaś organizacje często mają zasięg działalności szerszy niż tylko jedna gmina.

Ryc. 18. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w lata 2008-2016 [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

2.2. Problemy społeczne na terenie Powiatu Wschowskiego

2.2.1. Identyfikacja problemów społecznych

Identyfikując problemy społeczne na terenie Powiatu Wschowskiego oparto się na kategoriach problemów społecznych, z powodu których uzyskać można wsparcie systemu pomocy społecznej. Problemy określono bazując na dostępnych danych przede wszystkim ośrodków pomocy społecznej z poszczególnych gmin powiatu oraz informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Skoncentrowano się na tych problemach, które aktualnie występują na terenie powiatu, chociaż służby społeczne muszą być przygotowane na wystąpienie także innych problemów w przyszłości. Szczegółowo przeprowadzono diagnozę następujących problemów społecznych: ubóstwa; bezrobocia; bezdomności; niepełnosprawności; długotrwałych lub ciężkich chorób; bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; problemów związanych z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców; problemów

związanych z macierzyństwem, w tym wielodzietnością; uzależnień; przemocy w rodzinie; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych i ekologicznych.

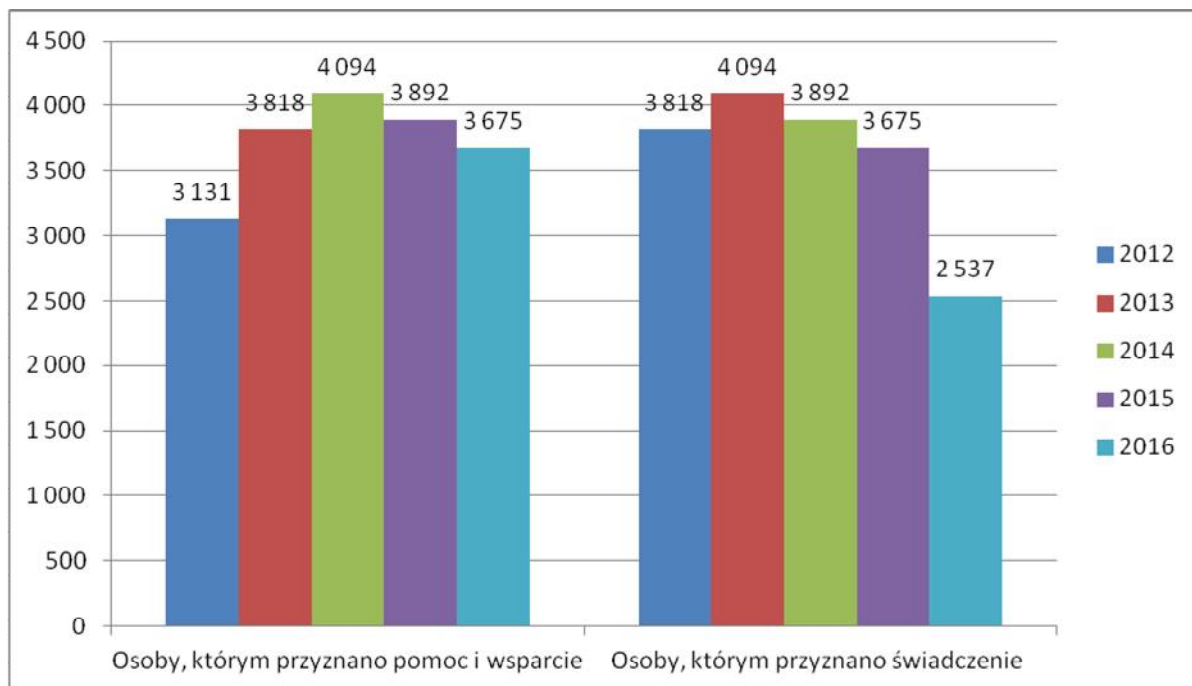
Kwestie te zostały omówione w kolejnych rozdziałach.

2.2.2. Problemy społeczne a zapotrzebowanie na wsparcie pomocy społecznej

Probleмами społecznymi określić można trudne sytuacje w życiu jednostek i rodzin, których nie są one w stanie szybko i własnymi siłami przezwyciężyć, co rodzi zapotrzebowanie na wsparcie ze strony społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych, przede wszystkim systemu pomocy społecznej.

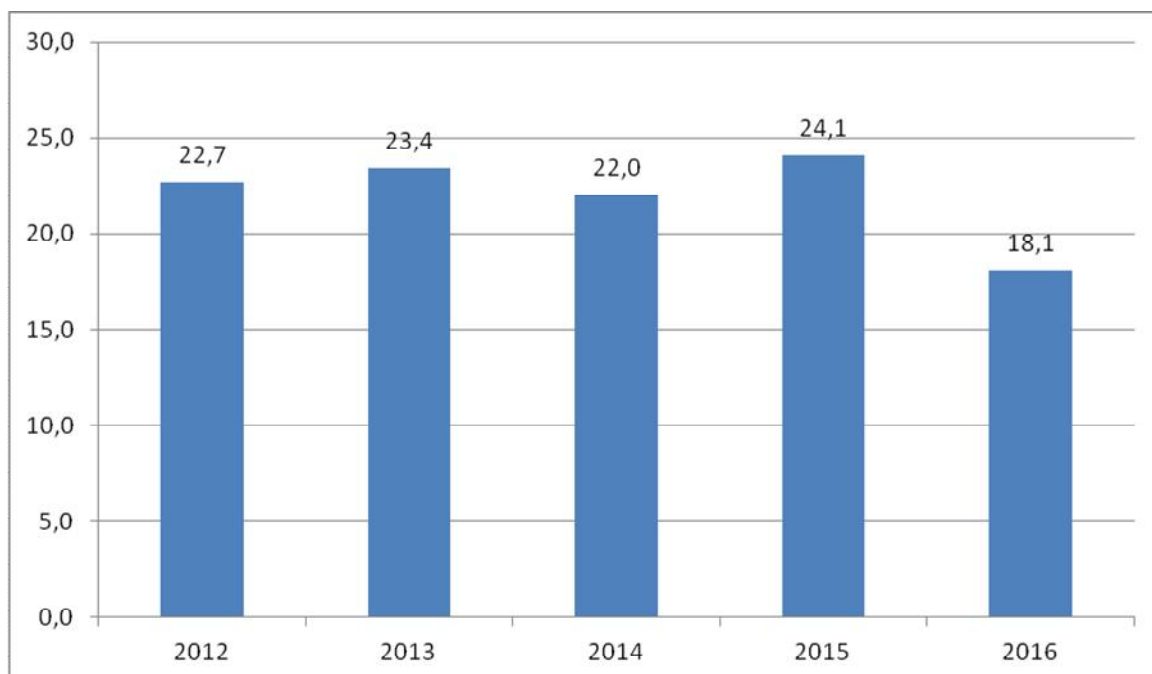
Osoby i rodziny mogą zwracać się do pomocy społecznej w przypadku wystąpienia różnych problemów, w szczególności wymienionych w ustawie o pomocy społecznej. Z analiz danych dostarczonych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, że na przestrzeni lat 2012-2016 z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej korzystało corocznie od 3100 do 3600 osób, zaś ze świadczeń między 3800 a 2500 osób (ryc. 19). Z danych OPS-ów wynika, iż odsetek mieszkańców powiatu, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy i wsparcia oraz świadczeń w latach 2012-2016 jest zmienny, ale oscyluje wokół 20% (w 2016r było to 18%). Widać jednocześnie, że w poszczególnych gminach spada liczba osób, które takie świadczenia otrzymały. Największa zmiana nastąpiła w gminie Wschowa o ponad 832 świadczenia, zwłaszcza wyraźna jest różnica pomiędzy rokiem 2015 a 2016 (rys. 21).

Ryc. 19. Liczba osób, którym ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego udzieliły pomocy i wsparcia oraz świadczeń w latach 2012-2016 [szt.]

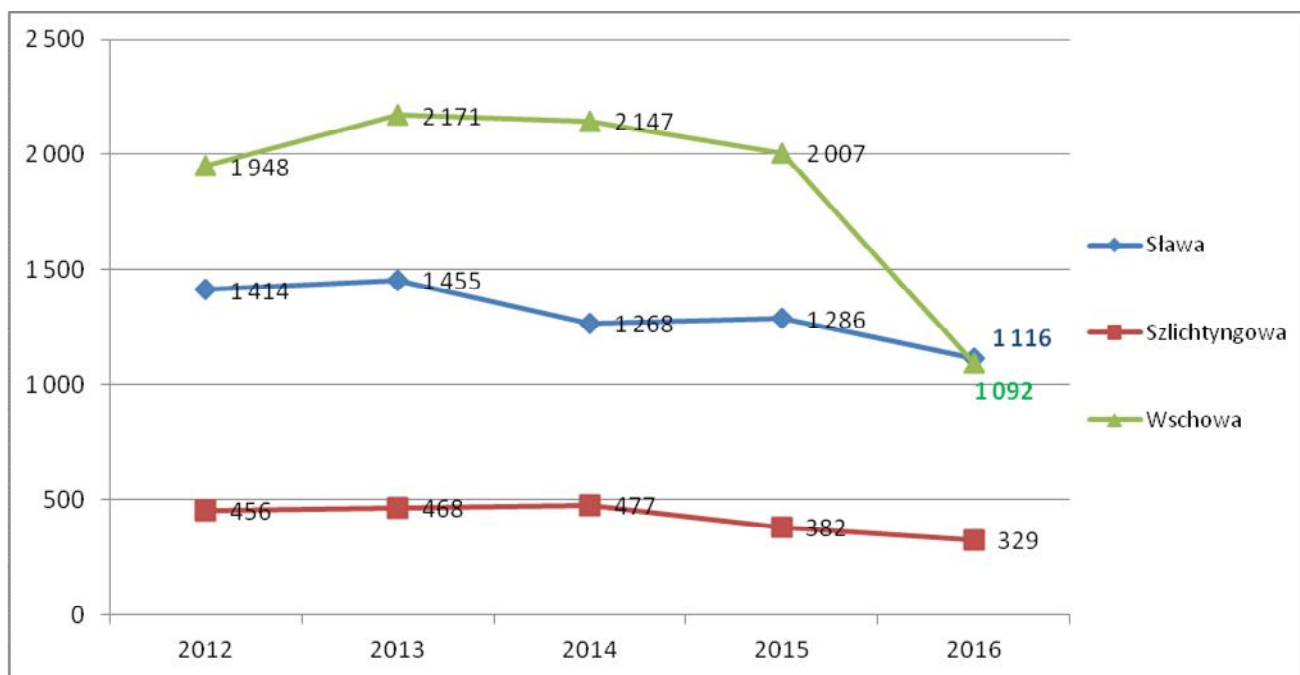
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Ryc. 20. Odsetek mieszkańców Powiatu, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy i wsparcia oraz świadczeń w latach 2012-2016 [%]

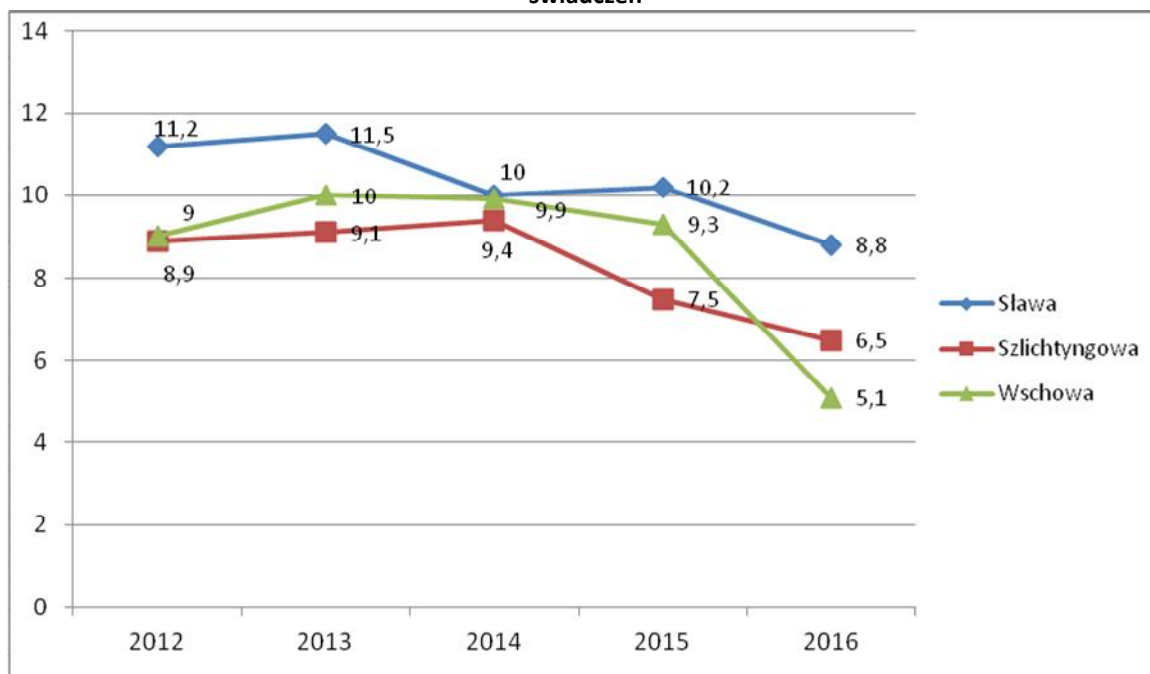
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Ryc. 21. Liczba osób, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły świadczeń w latach 2012-2016 [szt.]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

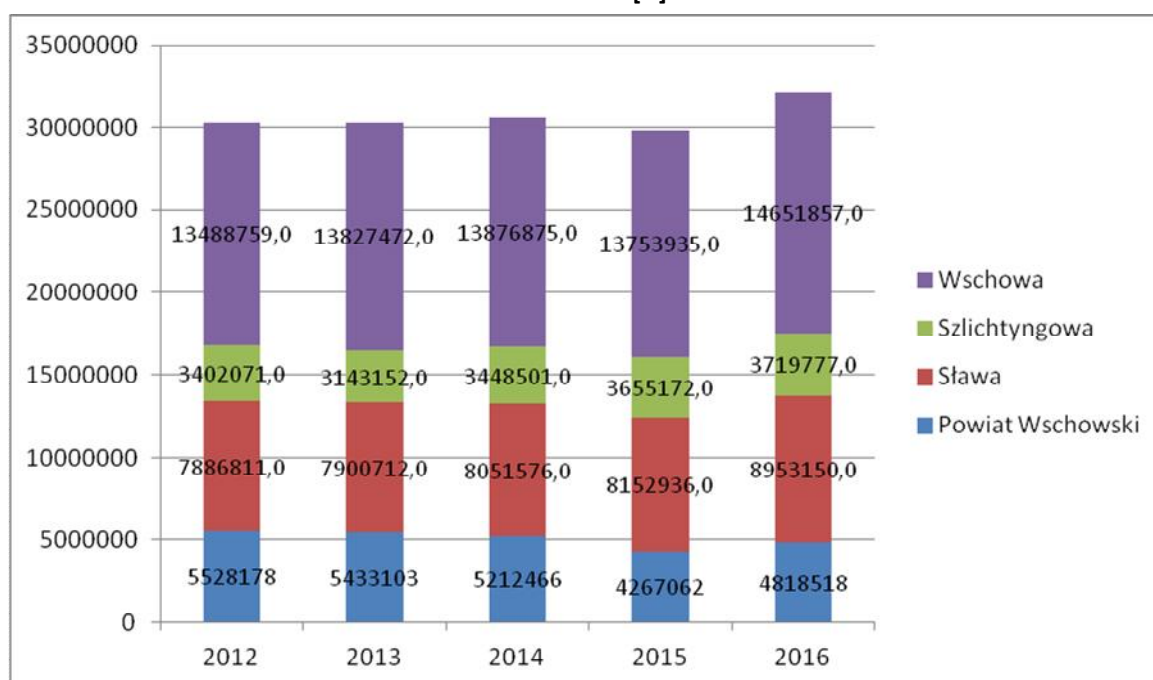
Ryc. 22. Odsetek mieszkańców, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły świadczeń

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, takie jak walka z uzależnieniami, wsparcie niepełnosprawnych, opiekę nad dziećmi do lat 3 i materialne wsparcie uczniów gminy oraz powiat wydają w sumie ponad 4 mln zł (ryc. 23.). W latach 2012-2016 mimo mniejszej ilości wypłacanych świadczeń (ryc.21) w gminach powiatu rosną wydatki z zakresu pomocy społecznej. Natomiast wydatki Powiatu Wschowskiego na pomoc społeczną w analizowanych latach ulegają niewielkiemu zmniejszeniu, z wyjątkiem roku 2016, gdzie obserwuje się wzrost w stosunku do roku 2015.

Ryc. 23. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w latach 2012-2016 [zł]

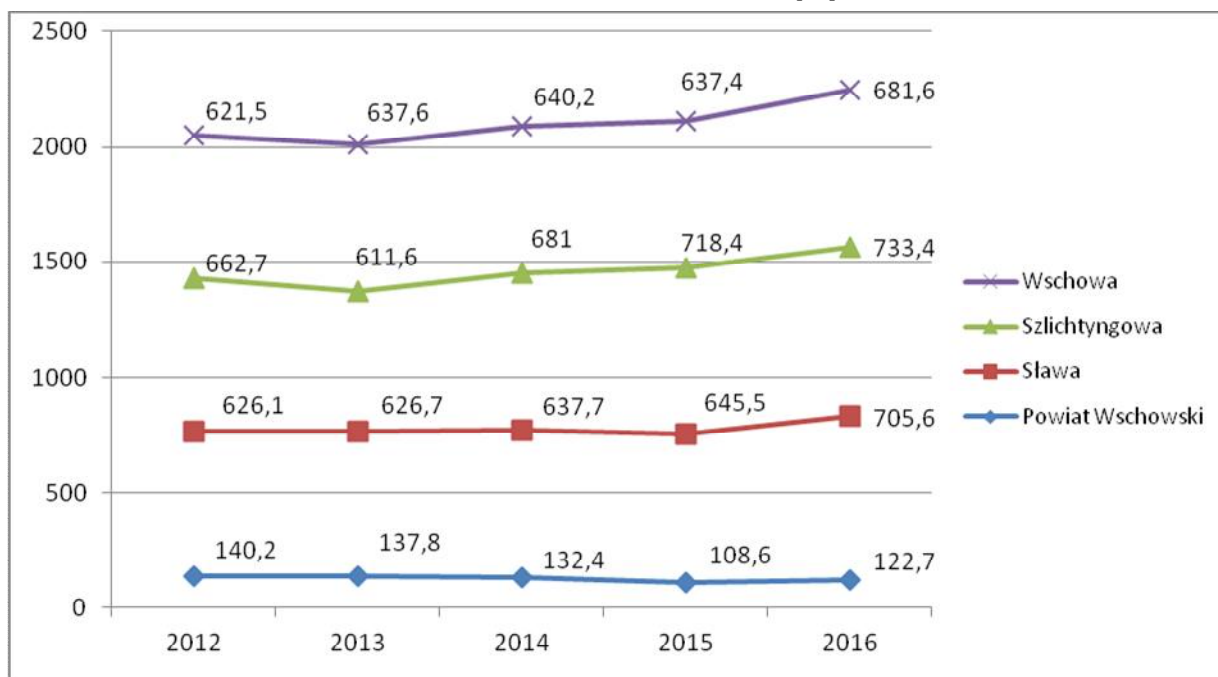

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Analiza wydatków na 1 mieszkańca potwierdza wzrost wydatków. We wszystkich gminach Powiatu nastąpił wzrost jednostkowy. Najniższy w gminie Wschowa natomiast najwyższy w gminie Sława.

Ryc. 24. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i inne obszary polityki społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012-2016 [zł.]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

2.2.3. Ubóstwo

Istotnym problemem społecznym jest ubóstwo i wykluczenie społeczne. Dla zmierzenia ubóstwa bardzo często odwołujemy się do tzw. ustawowej granicy ubóstwa, a więc poziomu życia jednostki, który ustawowo kwalifikuje ją do wsparcia poprzez system pomocy społecznej. Aktualnie kwota, która zgodnie z ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, wynosi dla gospodarstwa jednoosobowego 634 zł, zaś na osobę w rodzinie 514 zł⁴. W 2015 roku zasięg tak określonego ubóstwa w Polsce wyniósł 12,2%, a w województwie lubuskim 11,4%, a więc mniej niż średnia krajowa⁵.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często łączy się z innymi problemami z tytułu których udzielane jest wsparcie z pomocy społecznej, m.in. z bezrobociem, niepełnosprawnością, chorobami, niezaradnością życiową.

⁴ Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2017 r., poz. 1769, tekst jednolity; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Dz.U. z 2015 r., poz. 1058.

⁵ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w latach 2012-2015 - podstawowe dane, GUS, Warszawa 2016.

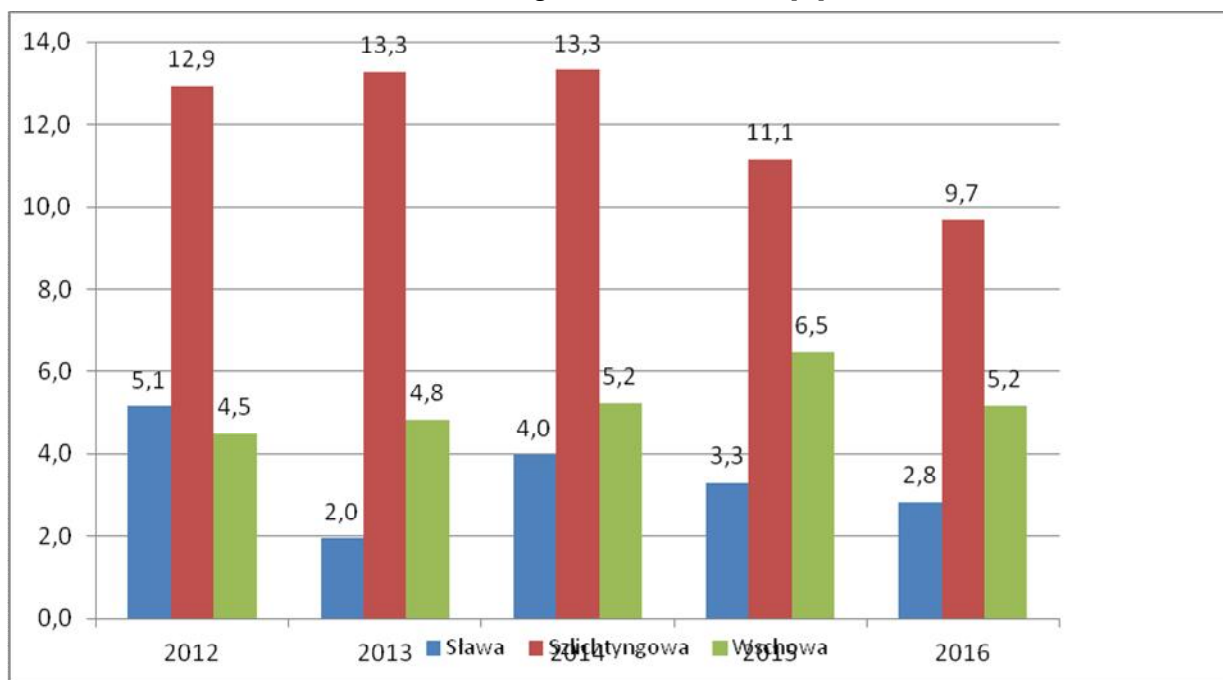
Ze względu na ubóstwo z pomocy społecznej w powiecie w 2016 korzystało łącznie 736 rodzin, w których żyło 1960 osób, najwięcej w gminie Wschowa (tabela 15.). Liczba rodzin i osób korzystająca z wsparcia ze względu na ubóstwo w lata 2012-2016 rokrocznie się zmniejsza. W skali powiatu są to 82 rodziny i 322 osoby. Analizując odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu ubóstwa również widać wyraźną tendencję spadkową pomiędzy rokiem 2012 a 2016. Może to świadczyć o poprawie sytuacji mieszkańców powiatu, z jednej strony związanej z osobistą poprawą sytuacji dochodowej (posiadanie pracy) z drugiej z działaniami o charakterze społecznym prowadzonymi przez władze centralne, jak: wzrost płacy minimalnej, minimalnej renty i emerytury, wprowadzenie minimalnej stawki godzinowej, wprowadzenie świadczenia wychowawczego (500+). Może to pozwolić prognozować korzystne trendy w zakresie ubóstwa na obszarze Powiatu Wschowskiego. Nie oznacza to jednak zupełnego wyeliminowania ubóstwa, ale z pewnością ograniczenie przypadków skrajnej biedy.

Tabela 15. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Sława	264	648	246	602	223	501	197	417	175	359
Szlichtyngowa	184	664	183	682	179	674	161	567	143	491
Wschowa	370	970	386	1047	410	1134	487	1395	418	1110
Powiat wschowski	818	2282	815	2331	812	2309	845	2379	736	1960

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Ryc. 25. Odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu ubóstwa wśród mieszkańców gmin Powiatu Wschowskiego w latach 2012-2016 [%]

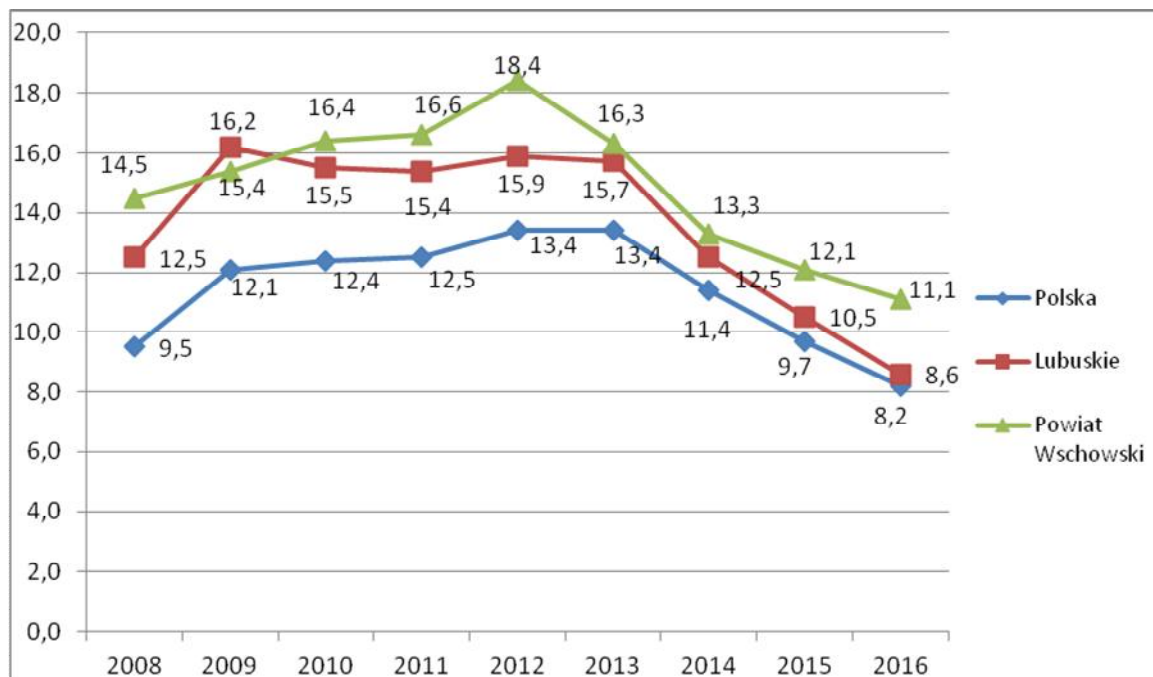
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

2.2.4. Bezrobocie

Problemem społecznym występującym również na terenie Powiatu Wschowskiego jest bezrobocie. Najczęstszymi miernikami bezrobocia jest liczba osób bezrobotnych, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy oraz stopa bezrobocia, a więc udział osób bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo.

Stopa bezrobocia w Powiecie Wschowskim w 2016 roku wyniosła 11,1% i była wyższa niż średnia wojewódzka (8,6%) i krajowa (8,2%). Generalnie stopa bezrobocia w Powiecie Wschowskim od lat sytuuje się na poziomie wyższym niż średnia wojewódzka.

Ryc. 26. Stopa bezrobocia w latach 2008-2016 [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Łącznie na koniec 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wschowie zarejestrowane były 1485 osoby. Najwięcej bezrobotnych pochodzi z miasta Wschowa, najmniej z gminy Szlichtyngowa, co wiąże się z ogólną liczbą mieszkańców tych gmin (tab. 16). w latach 2011-2016 wyraźnie widać spadek liczby bezrobotnych we wszystkich gminach.

Tab. 16 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminach Powiatu Wschowskiego w latach 2011-2016 na koniec [szt.]

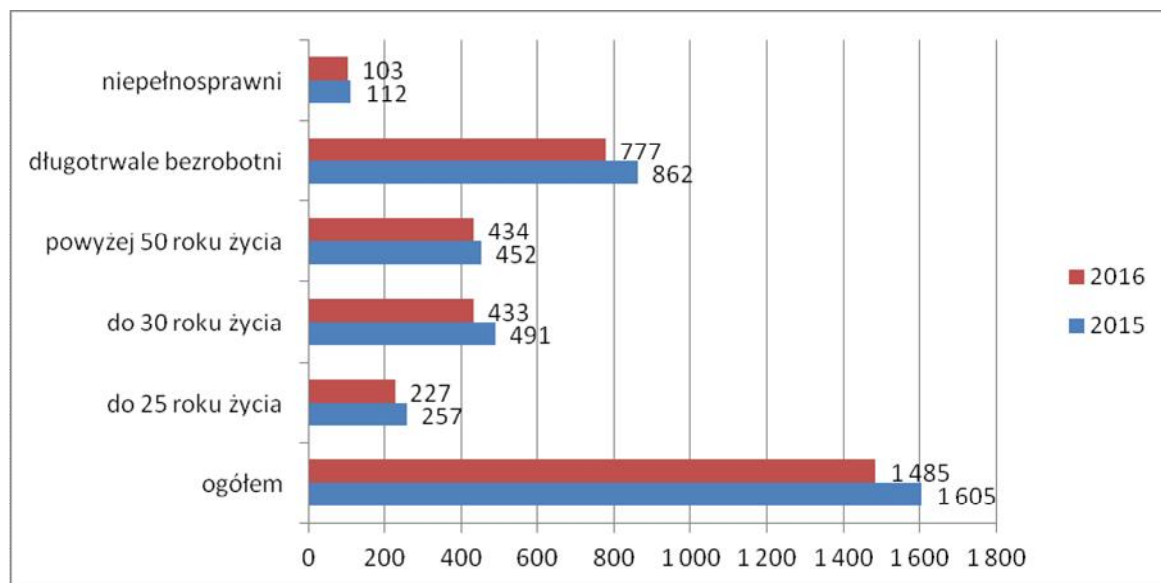
Jednostka	ogółem					
	XII 2011	XII 2012	XII 2013	XII 2014	XII 2015	XII 2016
Powiat wschowski	2 252	2 440	2 285	1 812	1 605	1 485
Sława	590	674	557	490	437	429
Szlichtyngowa	313	366	364	240	240	224
Wschowa	1 349	1 400	1 364	1 082	928	832

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Największą kategorię wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 777 osób na koniec 2016 roku, co stanowi 52% bezrobotnych ogółem. Można więc powiedzieć, że co drugi bezrobotny jest bezrobotnym długotrwale.

Kolejną istotną kategorią bezrobotnych są osoby do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia. Dane liczbowe wskazują, że co trzeci bezrobotny jest osobą po 50 roku życia, lub mającą mniej niż 30 lat. Ważną, wymagającą wsparcia kategorią osób bezrobotnych są również osoby niepełnosprawne. Na koniec 2016 roku stanowili oni 6,9% ogółu bezrobotnych.

Ryc. 27. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Wschowskim lata 2015-2016 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Bezrobocie jest jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej. W 2016 roku pomocy społecznej z tego tytułu korzystało 670 rodzin, w których żyło 2056 osób. W 2016 roku obserwujemy znaczący spadek liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w poszczególnych gminach. Największy spadek, w porównaniu do 2015r., zanotowano w gminie Wschowa, a najniższy w gminie Szlichtyngowa.

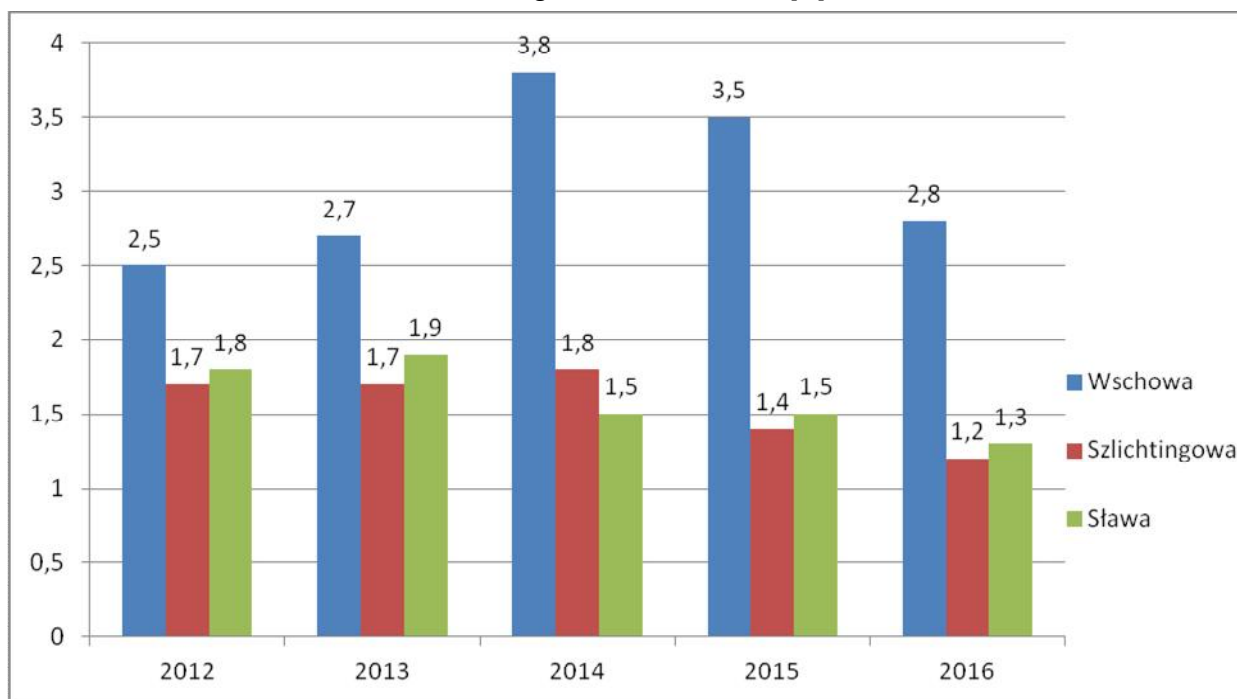
Tabela 17. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	370	970	386	1047	498	1501	433	1360	337	1085
Szlichtyngowa	184	664	183	682	178	698	147	558	132	476
Sława	281	705	278	750	234	582	231	585	201	495
Powiat wschowski	835	2339	847	2479	910	2781	811	2503	670	2056

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Analizując odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu bezrobocia w podziale na gminy Powiatu Wschowskiego wyraźnie widać, że najwięcej takich osób jest w gminie Wschowa (2,8% w 2016r) a najmniej w gminie Szlichtyngowa (1,2% w 2016r).

Ryc. 28. Odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu bezrobocia wśród mieszkańców Powiatu Wschowskiego w latach 2012-2016 [%]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie w 2016 roku w stosunku do roku 2015 spada, co pokrywa się ze zmniejszaniem się liczby osób bezrobotnych na terenie Powiatu Wschowskiego. Należy prognozować utrzymywanie się tych pozytywnych trendów.

Ze względu na specyfikę grupy osób długotrwale bezrobotnych należy prognozować utrzymywanie się tej kategorii podopiecznych instytucji rynku pracy i pomocy społecznej na stałym poziomie. Należy również zadbać o bezrobotne osoby z niepełnosprawnością, których liczba w latach 2015-2016 tylko niewiele się zmniejszyła.

2.2.5. Bezdomność

W Powiecie Wschowskim występuje problem bezdomności. Zakres tego zjawiska jest niewielki, ale ze względu na trudność jego rozwiązania i powiązanie z innymi patologicznymi sytuacjami (uzależnieniami, bezrobociem) konieczne jest jego podkreślenie.

Osoba bezdomna to – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W 2016 roku w związku z bezdomnością ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu udzieliły wsparcia 14 osobom dotkniętym tym problemem. Bezdomność jest zjawiskiem, które najbardziej dotyka osoby samotne, którym z tego powodu jeszcze trudniej jest przezwyciężyć własne problemy. Analizując dane za lata 2012-2016 widać, że spada liczba osób dotkniętych problemem bezdomności. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w gminie Szlichtyngowa prawie nie występuje to zjawisko.

Tabela 18. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	10	10	10	10	9	9	9	9	7	7
Szlichtyngowa	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0
Sława	9	15	8	14	4	7	4	7	4	7
Powiat wschowski	19	25	18	24	13	16	14	20	11	14

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

2.2.6. Uzależnienia

Uzależnienia stanowią istotny problem społeczny, który wymaga podjęcia wielu różnorodnych działań w zakresie zarówno profilaktyki, jak i leczenia uzależnień. Są one bardzo często powiązane z innymi problemami społecznymi – ubóstwem, bezrobociem, bezdomnością czy przemocą w rodzinie. Co więcej, to często uzależnienia przyczyniają się do

powstania tych problemów. Uzależnienie dotyka nie tylko osoby zmagające się z nałogiem, ale również pozostałych członków rodziny. Najczęstszym z uzależnień jest alkoholizm, jednakże poza nim wskazać można narkomanię oraz wiele jeszcze innych substancji uzależniających takich jak: dopalacze, lekarstwa, gry komputerowe czy hazard. Co ważne, uzależnienia dotyczą nie tylko dorosłych, ale coraz częściej dzieci i młodzież. Obserwujemy wręcz ciągły spadek dolnej granicy wiekowej osób sięgających po substancje uzależniające. Dodatkowo pojawia się znacząca trudność w identyfikacji uzależnienia i uznania osoby za uzależnioną. Bardzo często osoby mające problem z substancjami uzależniającymi nie dopuszczają do siebie myśli o uzależnieniu i nie zgadzają się na przeprowadzenie badań i udzielenie pomocy. Argumenty te przesądzają o niezwyklej istotności problemu uzależnień. Jednocześnie diagnoza zasięgu uzależnień jest bardzo trudna, bowiem stwierdzić należy, że osoby odnotowane jako uzależnione przez instytucje to tylko część osób uzależnionych.

Statystyki pomocy społecznej odnotowują alkoholizm i narkomanię jako powody udzielenia pomocy społecznej. Z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm korzystały w 2016 roku 39 rodziny, w których żyło 67 osób. W ostatnich latach liczba osób i rodzin korzystających z pomocy ze względu na uzależnienie od alkoholu utrzymuje się na stałym poziomie (tabela 19.). Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia ze względu na narkomanię jest znacząco mniejsza – w ostatnim roku z takiej pomocy korzystała jedna rodzina w całym powiecie.

Tabela 19. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w lata 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	66	117	70	129	36	65	34	53	19	34
Szlichtyngowa	13	33	18	46	11	26	12	24	12	23
Sława	13	20	12	18	12	16	10	19	8	10
Powiat wschowski	92	170	100	193	59	107	56	96	39	67

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Tabela 20. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu narkomanii w lata 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	1	1	1	1	0	0	1	3	1	1
Szlichtyngowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sława	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Powiat wschowski	1	1	1	1	0	0	1	3	1	1

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Zaprezentowane dane pozwalają na stwierdzenie, iż uzależnienia, w szczególności alkoholizm stanowią problem społeczny i wymagają podejmowania przez służby społeczne działań na rzecz jego rozwiązania. Pomimo działań profilaktycznych i terapeutycznych nakierowanych na walkę z uzależnieniami prognozować należy dalsze utrzymywanie się tego problemu. Zwrócić należy też uwagę na możliwy rozwój innych rodzajów uzależnień, np. od internetu, komputerów, hazardu itp.

2.2.7. Przemoc w rodzinie

Kolejnym problemem społecznym jest kwestia przemocy, przede wszystkim w rodzinie. Problem ten również należy do trudno diagnozowalnych, a jego identyfikacja i rozwiązanie wymaga zaangażowania różnych instytucji.

Przemoc w rodzinie definiowana jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osoby najbliższe lub inne wspólnie zamieszkujące i gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą⁶. Do najczęściej występujących form przemocy należą przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna, a także zaniedbanie.

⁶ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U. z 2005 r., nr 180 poz. 1493, tekst jednolity ze zm.

Diagnoza przemocy, podobnie jak uzależnień, jest bardzo trudna, bowiem stwierdzić należy, że osoby odnotowane przez instytucje jako dokonujące przemocy, to tylko część osób przejawiających ten problem.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na przemoc nie jest duża – w 2016 roku było to 5 rodzin, w których żyło 16 osób (tabela 21.). W latach 2012-2016 liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z tego powodu pozostaje na względnie stałym poziomie. Należy zwrócić uwagę, iż w latach 2012-2015 żadna rodzina w gminie Szlichtyngowa nie była objęta pomocą społeczną z tego powodu.

Problem przemocy precyzyjniej oszacować można analizując działalność gminnych zespołów interdyscyplinarnych i liczbę „Niebieskich Kart” oraz działalność punktów konsultacyjnych. We wszystkich gminach działają zespoły interdyscyplinarne. W 2016 roku sporządzono 289 „Niebieskich Kart”. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” w latach 2013-2016 systematycznie spada. Formularze są najczęściej zakładane przez Policję i jednostki pomocy społecznej. Komenda Policji założyła w latach 2013-2016 w sumie 871 kart, co daje 52,5% wszystkich kart. Ośrodki pomocy społecznej sporządziły w sumie 788 kart.

Tabela 21. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	15	40	8	29	5	14	2	11	3	9
Szlichtyngowa	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
Sława	0	12	0	93	5	13	6	18	1	1
Powiat wschowski	15	52	8	122	10	27	8	29	5	16

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Tabela 22. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” w latach 2013-2016 [szt.]

Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”					
Rok	Komenda Powiatowa Policji	OPS Wschowa	OPS Sława	OPS Szlichtyngowa	Ogółem
2013	275	132	100	39	546
2014	222	119	68	46	455

2015	175	102	60	32	369
2016	199	84	5	1	289

Źródło: Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020, ośrodki pomocy społecznej w Powiecie Wschowskim, KPP Wschowa

Zgodnie z art. 4. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzi się oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. Za realizację tego działania w Powiecie Wschowskim odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Celem tych oddziaływań jest m.in.:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych⁷.

Osoby, które kończą program korekcyjno-edukacyjny obejmowane są monitoringiem, na podstawie którego można stwierdzić, czy osoba zaprzestała stosowania przemocy. Z danych PCPR wynika, że w 2013r. i w 2015r. żadna osoba nie powróciła do stosowania przemocy, w 2014r. trzy osoby powróciły do stosowania przemocy.

Do programu korekcyjno-edukacyjnego w latach 2013-2016 skierowano w sumie 159 osób z czego 49 osób rozpoczęło program, czyli ok. 31% osób skierowanych. Program ukończyło i otrzymało zaświadczenie 26 osób (53,1%) uczestników.

⁷ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020 s. 13

Tabela 22. Programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w latach 2013-2016

Programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w latach 2013-2016					
Rok	2013	2014	2015	2016	Ogółem
Liczba osób skierowanych do programu	19	56	33	51	159
Liczba osób, które rozpoczęły program	10	13	11	15	49
w tym kobiety	0	0	2	3	5
Liczba osób, które ukończyły program i otrzymały zaświadczenie	5	8	8	8	26
w tym kobiety	0	0	1	2	3

Źródło: Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020

2.2.8. Niepełnosprawność, długotrwałe lub ciężkie choroby

Niepełnosprawność oraz długotrwałe lub ciężkie choroby to kolejny problem społeczny. Związane to jest z utrudnionym funkcjonowaniem zawodowym czy społecznym osób niepełnosprawnych i chorych.

Zgodnie z ustawą osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej⁸. Uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności pozwala na korzystanie ze specjalnie dla nich przygotowanego wsparcia oferowanego głównie przez instytucje powiatowe. Długotrwała lub ciężka choroba nie ma swojej definicji ustawowej, identyfikacja tego typu chorób należy do lekarzy.

Trudność identyfikacji liczby osób niepełnosprawnych oraz długotrwałe lub ciężko chorych, w tym osób potrzebujących wsparcia, wiąże się z tym, iż nie muszą one korzystać z pomocy społecznej, a co za tym idzie figurować w rejestrach instytucji pomocowych.

Identyfikacji osób niepełnosprawnych można dokonać analizując świadczenia pielęgnacyjne wypłacane w ramach świadczeń rodzinnych. Przysługują one na niepełnosprawne dziecko, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. roku życia, legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia. Nie każda osoba niepełnosprawna ma więc prawo do świadczenia. Na terenie powiatu

⁸ Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz.U. z 2016 r. poz. 2046

najwięcej zasiłków pielęgnacyjnych w 2016r. wypłaconych było w gminie Wschowa, najmniej w gminie Szlichtyngowa. Zdecydowanie najwięcej świadczeń wydaje się „osobom niepełnosprawnym w wieku powyżej 16. roku życia, legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności..”, najmniej „osobom, które ukończyły 75 lat”.

Tabela 23. Zasiłki pielęgnacyjne wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej w 2016 roku osobom niepełnosprawnym

Kategoria osób	Liczba świadczeń		
	Wschowa	Szlichtyngowa	Sława
Ogółem	13018	2885	5 163
Niepełnosprawne dziecko	2 945	761	1 141
Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16. roku życia, legitymująca się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	4 904	998	2 357
Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16. roku życia, legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia	5 097	1093	1 653
Osoba, która ukończyła 75 lat	72	33	12

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Ze względu na niepełnosprawność z pomocy społecznej na terenie powiatu korzystało w 2016 roku 561 rodzin, w których żyły 1233 osoby. W latach 2012-2016 liczba rodzin korzystających z pomocy w tym zakresie utrzymuje się na podobnym poziomie i sięga średniorocznie 557 rodzin.

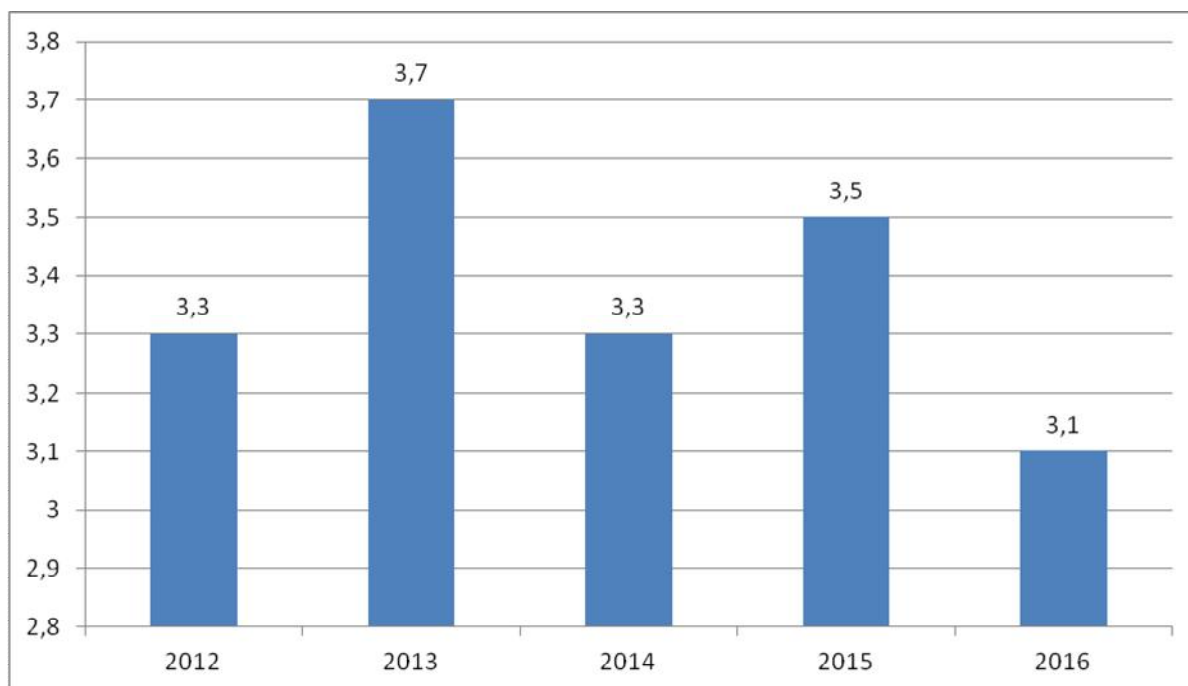
Tabela 24. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	344	839	365	949	347	866	368	983	371	848
Szlichtyngowa	72	244	78	289	67	249	57	200	58	198
Sława	137	238	135	213	120	176	134	198	132	187
Powiat wschowski	553	1321	578	1451	534	1291	559	1381	561	1233

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Analizując procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w stosunku do pozostałych mieszkańców powiatu obserwujemy w miarę stały odsetek tych osób, który kształtuje się na poziomie 3% (ryc. 29.).

Ryc. 29. Odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu niepełnosprawności wśród mieszkańców Powiatu Wschowskiego w latach 2012-2016 [%]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Pomoc społeczna odnotowuje również osoby korzystające ze wsparcia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Podobnie jak w przypadku niepełnosprawności liczba rodzin w latach 2012-2016 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Średniorocznie jest to około 594 rodzin.

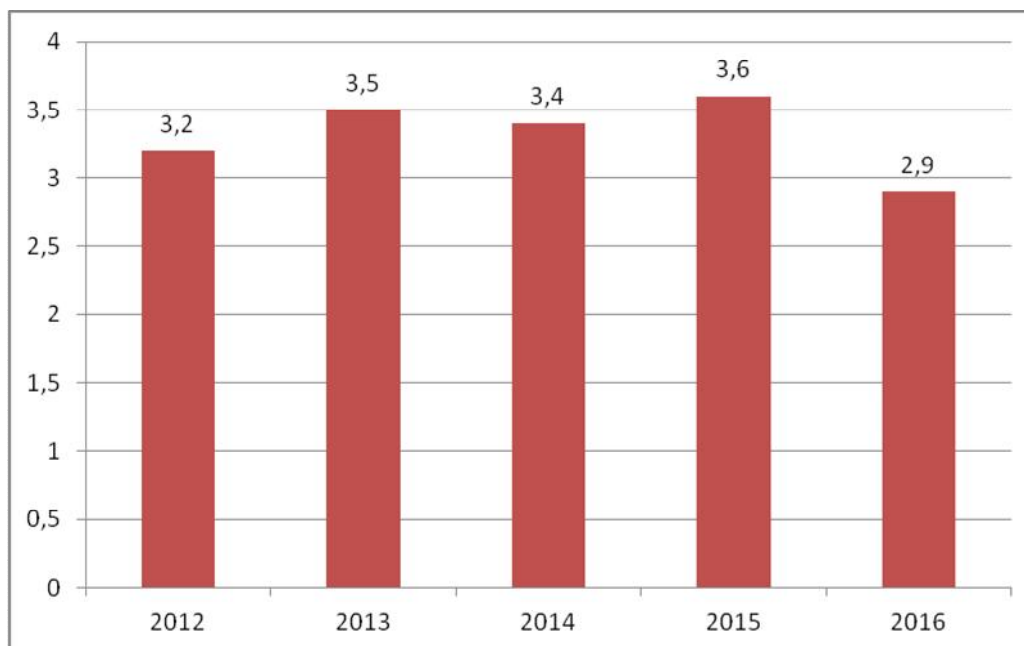
Tabela 25. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	355	735	397	898	420	958	431	1047	414	878
Szlichtyngowa	38	114	33	114	25	75	23	61	24	64
Sława	206	405	178	350	166	320	161	288	139	205
Powiat wschowski	599	1254	608	1362	611	1353	615	1396	577	1147

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Z pomocy społecznej w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą korzystało w 2016 roku 2,9% mieszkańców powiatu. I tak jak w przypadku niepełnosprawności oscyluje ona na poziomie 3% z lekką tendencją spadkową w roku 2016.

Ryc. 30. Odsetek osób uzyskujących wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wśród mieszkańców Powiatu Wschowskiego w latach 2012-2016 [%]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Niepełnosprawność stanowi istotny problem społeczny. Osoby zawodowo związane z pomocą społeczną podkreślają, że konieczne jest prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do rodzin z *dziećmi niepełnosprawnymi*, które nie wiedzą jakie prawa im przysługują i gdzie szukać pomocy. Wskazują także na problemy niepełnosprawnych seniorów, dla których konieczne jest zapewnienie wsparcia w środowisku.

Ze względu na proces starzenia się społeczeństwa z upływem lat będzie zwiększać się liczba osób chorych i osób z niepełnosprawnością pozbawionych opieki i wsparcia ze strony najbliższych. Instytucje pomocowe powinny nastawić się na wsparcie tej kategorii klientów.

2.2.9. Problemy związane z macierzyństwem i wielodzietnością

Macierzyństwo i wielodzietność same w sobie nie stanowią problemów społecznych, jednakże bardzo często pojawiają się problemy związane z realizacją funkcji macierzyńskiej oraz funkcjonowaniem rodzin wielodzietnych. Dzieje się tak, kiedy rodziny nie radzą sobie z opieką nad dzieckiem, nie potrafią właściwie realizować funkcji rodzicielskiej, w przypadku rodzin wielodzietnych często rodzice są też zbyt obciążeni, aby poradzić sobie ze wszystkimi zadaniami. Konieczne jest wtedy ich wsparcie w realizacji funkcji macierzyńskiej.

Z pomocy społecznej w związku z koniecznością ochrony macierzyństwa korzystały w 2016 roku 174 rodziny, wśród nich 117 rodzin wspierano ze względu na wielodzietność. W latach 2012-2016 liczba rodzin korzystających z powodu ochrony macierzyństwa utrzymuje się na zbliżonym poziomie – powyżej 180 rodzin. Jednakże zdecydowana większość korzysta ze wsparcia z powodu wielodzietności. W samym 2016 roku było to 67% wszystkich rodzin.

Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ochrony macierzyństwa w 2012-2016

Gminy	macierzyństwo					w tym wielodzietność				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Wschowa	96	110	117	127	94	60	58	73	83	69
Szlichtyngowa	42	39	37	40	35	34	32	29	34	30
Sława	55	52	46	67	45	16	17	18	21	18
Powiat wschowski	193	201	200	234	174	110	107	120	138	117

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

2.2.10. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Kolejnym powodem udzielania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wiąże się ona z brakiem umiejętności wychowawczych i opiekuńczych, z problemami z realizacją zadań z zakresu opieki nad dziećmi, ich wychowywania oraz prowadzenia gospodarstwa domowego – przygotowywania posiłków, utrzymywania porządku, realizacji obowiązków rodzicielskich, co najczęściej skutkuje problemami przejawianymi przez dzieci, w tym zachowaniami dysfunkcyjnymi.

Z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczych-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 2016 roku korzystało w powiecie 245 rodzin, w których żyło łącznie 887 osób. W ostatnich trzech latach liczba rodzin korzystających z wsparcia z tego powodu zdecydowanie się zmniejszyła w skali powiatu. Analizując dane, najmniej rodzin korzystających z pomocy społecznej dotkniętych w/w problemem jest w gminie Szlichtyngowa, a relatywnie najwięcej w gminie Sława (biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców gminy).

W przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i problemów z prowadzeniem gospodarstwa domowego rodziny mogą być wsparte pracą asystenta rodziny. Każda z gmin na terenie powiatu zapewnia takie wsparcie.

W związku z rosnącymi we współczesnym społeczeństwie trudnościami związanymi z pełnieniem ról rodziców, realizacją funkcji opiekuńczo-wychowawczej, brakiem wsparcia młodych rodziców ze strony dalszej rodziny (np. rodziców, rodzeństwa) oraz pojawiającymi się w coraz szerszym zakresie problemami wychowawczymi z dziećmi i młodzieżą prognozować można wzrost liczby rodzin, których dotyczyć będzie problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 27. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2012-2016 [szt.]

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	120	473	122	472	100	380	117	426	119	393
Szlichtyngowa	37	186	43	220	39	181	30	121	28	121
Sława	190	705	161	612	135	471	132	446	98	323
Powiat wschowski	347	1364	326	1304	274	1032	279	993	245	837

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

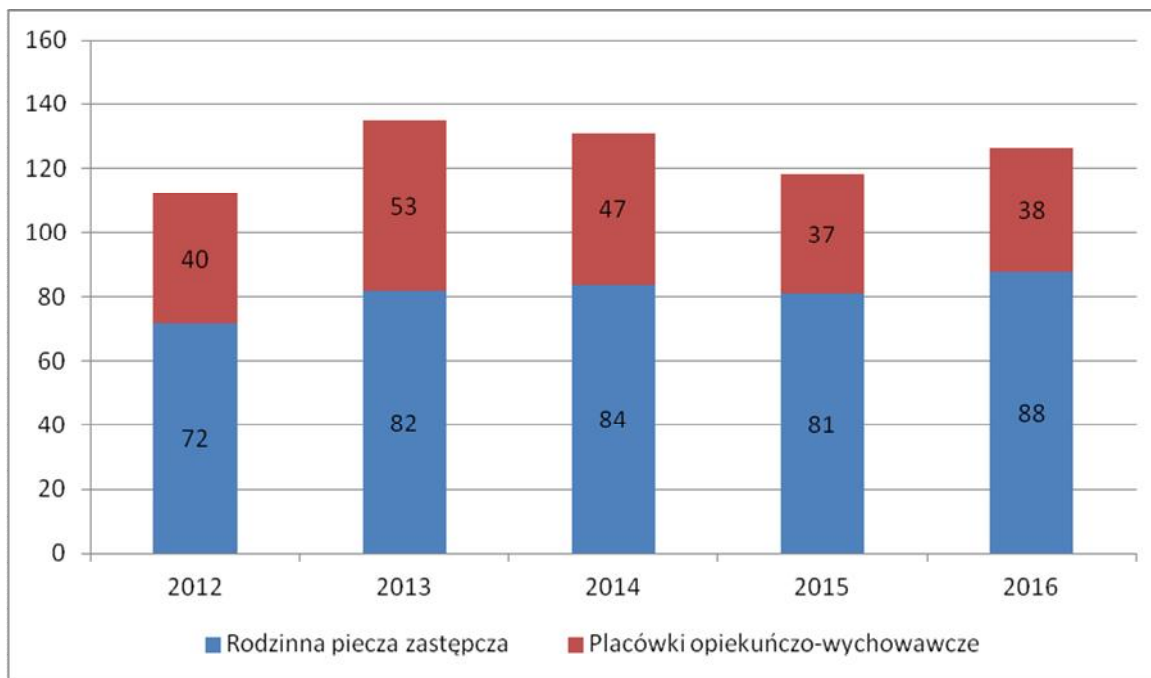
2.2.11. Problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców

Zasięg problemów związanych z funkcjonowaniem dzieci pozbawionych opieki rodziców wykazuje analiza dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zgodnie z aktualnym

ustawodawstwem to instytucje powiatowe realizują zadania z zakresu pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza ma zapewnić dziecku opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym, przygotować dziecko do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, wesprzeć je w nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów z rodziną i rówieśnikami, a także, co bardzo ważne, musi zaspokoić potrzeby emocjonalne dzieci oraz potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne. Innymi słowy ma rozwiązać problemy dzieci pozbawionych opieki rodziców poprzez umieszczenie w rodzinnych lub instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

W 2016 roku w pieczy zastępczej umieszczonych było 126 dzieci. Liczba dzieci objętych pieczą w ostatnich latach utrzymuje się na relatywnie stałym poziomie (ryc. 31). Dzieci przebywają głównie w rodzinnej pieczy zastępczej – w 2016 roku 48,4% dzieci przebywających w pieczy zastępczej umieszczonych było w rodzinach zastępczych spokrewnionych, a 21,4% w rodzinach niezawodowych i zawodowych (w tym 1,6% w rodzinach zawodowych). W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 30,2% dzieci. Dzieci umieszczone są najczęściej w pieczy zastępczej na terenie powiatu, jednakże zdarza się, że przebywają w pieczy poza terenem powiatu. Również dzieci z innych powiatów przebywają w pieczy na obszarze Powiatu Wschowskiego.

Ryc. 31. Liczba dzieci z terenu powiatu umieszczonych w pieczy zastępczej

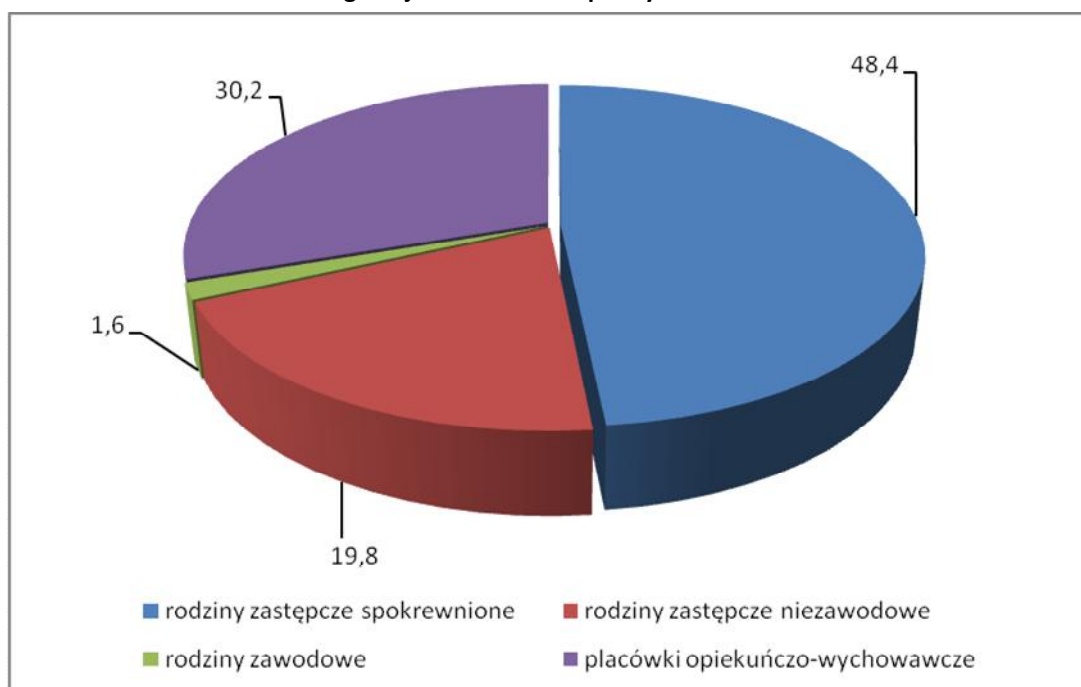
Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Tabela 29. Piecza zastępcza w Powiecie Wschowskim

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Podmioty pieczy zastępczej					
Liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej ogółem, w tym:	57	62	62	63	64
rodzin zastępczych spokrewnionych	36	41	40	43	42
rodzin zastępczych niezawodowych	20	20	21	19	21
rodzin zastępczych zawodowych, w tym:	1	1	1	1	1
- specjalistycznych	1	1	1	1	1
- pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0
rodzinych domów dziecka	0	0	0	0	0
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych	3	3	3	3	3
Dzieci z terenu powiatu wschowskiego umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu					
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ogółem, w tym:	72	82	84	81	88
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	46	54	55	57	61
w rodzinach zastępczych niezawodowych	24	26	27	22	25
w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym:	2	2	2	2	2
- specjalistycznych	2	2	2	2	2
- pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0
w rodzinnych domach dziecka	0	0	0	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	40	53	47	37	38

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Ryc. 32. Udział dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci w pieczy w 2016 roku

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Na terenie powiatu brakuje kandydatów do pełnienia niezawodowej i zawodowej rodziny zastępczej, w szczególności pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

2.2.12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Jak poradzi sobie osoba opuszczająca zakład karny zależy od wielu zmiennych, w tym m.in. od długości wyroku, rodzaju popełnionego przestępstwa, posiadania rodziny, utrzymywania z nią kontaktów i możliwości powrotu do rodziny, wsparcia ze strony rodziny i znajomych, możliwości odcięcia się od środowisk dysfunkcyjnych. Byli więźniowie bardzo często mają problemy z podjęciem zatrudnienia i uzyskaniem akceptacji lokalnej społeczności, stąd wymagają wsparcia pomocy społecznej. W związku z tym ośrodki pomocy społecznej wspierają pomocą osoby z tego powodu.

W 2016 roku, z pomocy w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego korzystały w sumie 26 rodziny, liczące łącznie 52 osoby. Ogólnie obserwujemy spadek liczby osób wspieranych w związku z opuszczeniem zakładu karnego. W 2016r nie było takich rodzin w gminie Szlichtyngowa, aczkolwiek wyraźny wzrost takiego wsparcia widoczny jest w gminie Wschowa.

Należy prognozować utrzymywanie się liczby osób wymagających wsparcia z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego na stałym poziomie.

Tabela 30. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	17	29	17	20	12	18	6	11	19	37
Szlichtyngowa	3	3	1	1	2	2	3	3	0	0
Sława	19	24	10	10	10	17	19	22	7	15
Powiat wschowski	39	56	28	31	24	37	28	36	26	52

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej; Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

2.2.13. Zdarzenia losowe, klęski żywiołowe i ekologiczne

Do problemów społecznych silnie oddziałujących należą również zdarzenia losowe, a także klęski żywiołowe i ekologiczne. Zdarzenia te spowodowane są generalnie działaniem żywiołów lub sił przyrody (np. pożar, huragan, powódź), chociaż mogą być spowodowane działaniami człowieka (np. włamania, kradzieże). Cechą zdarzenia losowego jest nagłe wystąpienie, wywołanie poważnej sytuacji kryzysowej w życiu jednostki lub rodziny, w której wymaga ona natychmiastowej pomocy.

Świadczenie pomocy z tego powodu w ostatnich latach występuje najczęściej w gminie Sława i Wschowa, najmniej w gminie Szlichtyngowa.

Tabela 31. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu zdarzeń losowych

Gminy	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Wschowa	0	0	0	0	3	15	6	19	2	6

Szlichtyngowa	1	2	0	0	0	0	2	6	0	0
Sława	2	4	7	23	4	12	4	12	6	30
Powiat wschowski	3	6	7	23	7	27	12	37	8	36

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie; Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej;
Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie

Ze względu na losowość i nieprzewidywalność występowania tych zdarzeń trudno prognozować ich występowanie w przyszłości. Należy założyć, że w przypadku niewystępowania klęsk żywiołowych lub ekologicznych liczba rodzin wymagających wsparcia w związku ze zdarzeniami losowymi będzie się utrzymywała na stałym poziomie.

2.3. Rozwiązywanie problemów społecznych w Powiecie Wschowskim

2.3.1. Instytucje i organizacje działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Ustawa nakłada na gminę i powiat określone zadania w zakresie pomocy społecznej – zadania własne (w tym dla gminy zadania własne o charakterze obowiązkowym) oraz zadania zlecone z zakresu administracji samorządowej. Każda gmina ma obowiązek utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej – instytucji realizującej zadania pomocy społecznej, a każdy powiat – powiatowego centrum pomocy rodzinie. Są to więc główne instytucje działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Dodatkowo zadania z tego zakresu realizują także inne podmioty gminne, powiatowe, a także organizacje pozarządowe.

Ponieważ dokument koncentruje się na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze powiatu szczegółowo przeanalizowana zostanie działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Pozostałe instytucje i organizacje zostaną wyszczególnione dla zobrazowania zakresu działalności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarze Powiatu Wschowskiego.

2.3.2. Instytucje gminne

Kluczowymi instytucjami gminnymi odpowiedzialnymi za rozwiązywanie problemów społecznych są ośrodki pomocy społecznej (tabela 32). Dodatkowo na terenie gmin działają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zajmujące się przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz gminne zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zajmujące się problemem przemocy w rodzinie. W rozwiązywaniu problemów społecznych uczestniczą także instytucje oświaty, ochrony zdrowia, kultury czy sportu i rekreacji.

Tabela 32. Ośrodki pomocy społecznej w gminach Powiatu Wschowskiego

Gminy	Ośrodek pomocy społecznej
Gmina Wschowa	Ośrodek Pomocy Społecznej Ul. Klasztorna 3, 67-400 Wschowa
Gmina Szlichtyngowa	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej Rynek 15, 67-407 Szlichtyngowa
Gmina Sława	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie Ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 14, 67-410 Sława

Źródło: Opracowanie własne.

W chwili obecnej na terenie żadnej z gmin nie ma mieszkań chronionych, ośrodków interwencji kryzysowej czy klubów integracji społecznej. Na terenie gminy Wschowa⁹ funkcjonuje centrum integracji społecznej oraz 5 placówek wsparcia dziennego, prowadzonych w formie świetlic, których celem jest pomaganie dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowanie czasu wolnego. Działają one w czasie roku szkolnego. W 2016 roku skorzystało z nich 76 dzieci. Na terenie gminy Sława i gminy Szlichtyngowa również funkcjonuje po 5 świetlic profilaktyczno-wychowawczych.

2.3.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie (PCPR) mieści się we Wschowie, i jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na obszarze powiatu. Kluczowe zadania PCPR dotyczą wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej,

⁹ W X 2017r powstał we Wschowie Dom Dziennego Pobytu przy ul. Garbarska 11a

rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku PCPR zatrudniał 10 pracowników na umowę o pracę w tym kierownika, 3 osoby na stanowisku pracownika socjalnego, 1 specjalistę pracy socjalnej, 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, głównego księgowego oraz pracownika na stanowisku inspektora do spraw informacji dla osób niepełnosprawnych.

Przy PCPR działa Centrum Informacji dla Osób Niepełnosprawnych (CION), w którym osoby niepełnosprawne otrzymują bieżące informacje w zakresie przepisów prawnych, rehabilitacji, zatrudnienia, szkolenia, przysługujących ulgach i uprawnieniach oraz możliwościach w zakresie dofinansowań ze środków PFRON z tytułu:

- uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- szkoleń osób niepełnosprawnych organizowanych przez PUP.

Kluczowe obszary działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie to:

1. Piecza zastępcza;
2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych;
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Obszary te zostaną kolejno zaprezentowane.

Pieczą zastępczą

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat zadania związane z organizacją pieczy zastępczej, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Powiat zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie zarówno w rodzinnych formach pieczy – rodzinach zastępczych (spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych), a także w pieczy instytucjonalnej. Poza pobytem w pieczy zastępczej powiat realizuje także zadania związane z usamodzielnianiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą rodzinną i instytucjonalną.

W 2016 roku na terenie Powiatu Wschowskiego funkcjonowały 64 rodziny zastępcze, w których przebywało 88 dzieci.

Powiat Wschowski opiekę nad dzieckiem organizuje również w formie instytucjonalnej pieczy zastępczej. W skład pomocy instytucjonalnej w powiecie wchodzi trzy 14 – osobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Dom Dziecka we Wschowie przy ul. Reymonta 1
- Dom Dziecka w Sławie przy ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36
- Dom Dziecka w Sławie przy ul. Słonecznej 5

Analiza rodzin zastępczych wskazuje, że większość rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione z dziećmi, a więc tworzone przez dziadków lub rodzeństwo. W 2016 roku stanowiły one 65,6% wszystkich rodzin zastępczych. Opiekę nad dziećmi sprawowała też 1 rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna, przygotowana do pełnienia opieki dla dzieci niepełnosprawnych. Wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Powiatu Wschowskiego były objęte opieką Zespołu ds. Pieczy Zastępczej i Interwencji Kryzysowej.

Tabela 33. Liczba podmiotów pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim

Liczba podmiotów pieczy zastępczej	2012	2013	2014	2015	2016
rodzin zastępczych spokrewnionych	36	41	40	43	42
rodzin zastępczych niezawodowych	20	20	21	19	21
rodzin zastępczych zawodowych	1	1	1	1	1
rodzinnych domów dziecka	0	0	0	0	0
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych	3	3	3	3	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

W ostatnich 5 latach średniorocznie przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej około 82 dzieci. W 2016 roku w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wschowskiego przebywało ogółem 126 dzieci, w tym 88 w pieczy rodzinnej, zaś 38 w pieczy instytucjonalnej. Jednocześnie 11 dzieci pochodzących z Powiatu Wschowskiego, umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem.

Tabela 34. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wschowskiego

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	72	82	84	81	88
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	40	53	47	37	38

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

W 2016 roku zostały ustanowione 3 nowe rodziny zastępcze niezawodowe, w których zostało umieszczonych 3 dzieci oraz 3 rodziny zastępcze spokrewnione, w których umieszczono łącznie 4 dzieci. Poniższa tabela przedstawia liczbę ustanowionych nowych rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w Powiecie Wschowskim w latach 2015 i 2016.

Tabela 35. Liczba ustanowionych nowych rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w Powiecie Wschowskim w 2015 i w 2016 roku.

Wyszczególnienie	2015	2016
Liczba ustanowionych rodzin zastępczych	8	6
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	16	7

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Jeżeli chodzi o finansowanie pieczy zastępczej w roku 2016 wypłacono rodzinom zastępczym 945 świadczeń na ogólną kwotę 776 098,00 złotych. Natomiast średnie miesięczne wydatki na utrzymanie wychowanka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wyniosły:

- w Domu Dziecka we Wschowie: 4.356,00 zł
- w Domu Dziecka w Sławie, ul. Słoneczna 5: 4.587,00 zł
- w Domu Dziecka w Sławie ul. Odr. Wojska Polskiego 36: 4.061,00 zł

Obok opieki nad dziećmi w pieczy zastępczej PCPR wspiera w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków. W roku 2016 pod opieką Powiatowego

Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie było 32 pełnoletnich wychowanków, 15 z rodzin zastępczych i 17 z placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym 3 usamodzielniających się z młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Proces usamodzielnienia w 2016r. rozpoczęło 20 wychowanków, natomiast usamodzielniało się 9, w tym 6 z rodzin zastępczych, 2 z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz 1 z młodzieżowego ośrodka wychowawczego. W tym samym roku dla pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych wypłacono 277 świadczeń pieniężnych na kwotę 177.119,00 zł.

W 2016 roku Powiat Wschowski wyasygnował również kwotę 177 375,00 zł na opiekę i wychowanie 11 dzieci pochodzących z Powiatu Wschowskiego, umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem.

Pieczę zastępczą na terenie Powiatu Wschowskiego współfinansują również gminy powiatu. Zgodnie z art. 191 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiedni wydatki na jego opiekę i wychowanie w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 50% w trzecim roku i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W Powiecie Wschowskim każda gmina współfinansuje koszty utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej a także partycypuje w kosztach utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Kolejnym ważnym obszarem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest wsparcie osób niepełnosprawnych. Orzeczenia w zakresie stopnia niepełnosprawności wydaje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nowej Soli. Posiedzenia Komisji odbywają się natomiast na terenie Powiatu Wschowskiego.

Pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji społecznej realizowana jest przede wszystkim poprzez dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych, likwidację barier funkcjonalnych: architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego dla osób prywatnych oraz prawnych i jednostek organizacyjnych

nie posiadających osobowości prawnej, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, kosztów tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

Ilość udzielonych świadczeń ze środków PFRON w latach 2013-2016 przedstawia tabela poniżej. W powyższym okresie najwięcej wniosków składanych było na dofinansowanie do kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego oraz do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. W ostatnich latach nie złożono żadnego wniosku na usługi tłumacza języka migowego lub przewodnika. Jak wynika z danych statystycznych ilość świadczonej pomocy utrzymuje się na podobnym poziomie w ostatnich latach. W roku 2016 w porównaniu do roku 2015 liczba przyznanych dofinansowań tylko w niewielkim stopniu się zmniejszyła. Obserwuje się jedynie wzrost udzielonych świadczeń na dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Analizując z kolei procentowy stosunek ilości złożonych wniosków do wypłaconych dofinansowań, w roku 2016 dofinansowano 55,12% wniosków, natomiast w 2015 dofinansowano 50,11% wniosków.

Patrząc na wysokość środków PFRON przekazanych na realizację w/w zadań Powiat Wschowski najwięcej ich otrzymał w 2015r.- 904 711zł , natomiast najmniej w 2013r.- 788 068zł.

Tabela 36. Formy wsparcia osób z niepełnosprawnością w ramach rehabilitacji społecznej współfinansowanej ze środków PFRON w latach 2013-2016

Formy wsparcia		2013	2014	2015	2016
Wysokość środków PFRON		788 068	872 384	904 711	844 752
Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	Liczba ubiegających się osób	270	297	299	247
	Liczba udzielonych świadczeń	138	178	45	143
Dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych, tj. architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	Liczba ubiegających się osób	132	149	156	109
	Liczba udzielonych świadczeń	26	24	35	17
Dofinansowanie do kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	Liczba ubiegających się osób	382	401	458	415
	Liczba udzielonych świadczeń	327	372	372	284

Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza –przewodnika	Liczba ubiegających się osób	0	0	0	0
	Liczba udzielonych świadczeń	0	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

„Aktywny samorząd”

„Aktywny samorząd” to pilotażowy program realizowany przez samorzady powiatowe na rzecz osób niepełnosprawnych. Jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych podejmowanym przez powiaty, które zdecydowały się przystąpić do programu. Jego celem głównym jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Środki finansowe na realizację zadania otrzymywane są z PFRON.

Powiat Wschowski przystąpił do realizacji programu „Aktywny samorząd” w 2012r, jego realizatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. W ramach wsparcia finansowane są dwa Moduły z czego Moduł I obejmuje 4 obszary. W latach 2013-2016 r. największą liczbę wniosków złożono na Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W ramach tego zadania wpłynęło 286 wniosków, z czego 204 dofinansowano na łączną kwotę 608 590,25 zł. Kolejnym zadaniem, które spotkało się z dużym zainteresowaniem Wnioskodawców, była pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania. Pozytywnie rozpatrzono w tym obszarze 29 wniosków, głównie na zakup sprzętu komputerowego. W dalszej kolejności dofinansowywano koszty uzyskania prawa jazdy kat. B oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Tabela poniżej przedstawia kwoty wydatkowane na poszczególne moduły w latach 2013-2016.

Tabela 36. Wydatkowanie środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd” w latach 2013-2016

Moduły	Obszary	Działania	2013	2014	2015	2016
Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	Obszar A – likwidacja bariery transportowej	Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	1.515,00	0,00	0,00	0,00
		Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	0,00	1 215,00	1.027,00	2 278,00
	Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	39 133,00	23.383,07	0,00	44 120,00
		Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	0,00	0,00	0,00	0,00
	Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się	Zadanie 1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	46 800,00	30 285,00	0,00	0,00
		Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0,00	1 039,99	7.079,77	2 000,00
		Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0,00	14 000,00	0,00	26.000,00
		Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny	0,00	0,00	0,00	0,00
	Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej		3 524,00	7. 501,91	4.156,50	5.376,25
	Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym		104 061,00	179 134,00	174.434,00	150 961,25

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie

Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne

Przy PCPR funkcjonuje Punkt Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej, który świadczy specjalistyczne poradnictwo, w tym psychologiczne, rodzinne i socjalne, a także w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach Punktu Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej mieszkańcy Powiatu Wschowskiego mogą otrzymywać wsparcie w zakresie:

- interwencji kryzysowej związanej z udzielaniem wsparcia psychologicznego rodzinom doświadczającym trudnych sytuacji życiowych,
- oddziaływań terapeutycznych wspomagających rozwiązywanie problemów pojawiających się w rodzinach zastępczych,
- wspomagania rodzin zastępczych w radzeniu sobie z sytuacjami kryzysowymi (np. wobec choroby dziecka, trudności wychowawczych),
- udzielania porad psychologicznych, prowadzenia psychoedukacji, stosowania wsparcia emocjonalnego,
- wsparcia umożliwiającego poradzenie sobie z sytuacjami krytycznymi, udzielania informacji o prawach, możliwościach i instytucjach udzielających pomocy,
- udzielania wsparcia dzieciom z rodzin zastępczych,
- prowadzenia działań profilaktycznych wobec zgłaszających się osób.

W analizowanym okresie prowadzone oddziaływania psychologiczne obejmowały przede wszystkim wsparcie udzielane rodzinom zastępczym i małoletnim dzieciom. W roku 2016 psycholog udzielił 158 porad, w 2014r. - 297 porad, a w 2013r. ponad 475. W ramach poradnictwa specjalistycznego w roku 2015 udzielono 201 porad.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania wynikające z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020, Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020. Ponadto kadra PCPR bierze udział w

posiedzeniach grup roboczych zespołów interdyscyplinarnych oraz prowadzony jest Punkt Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej.

PCPR prowadzi także działania korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Osoby takie są kierowane przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu Powiatu Wschowskiego. W latach 2014-2016 program opierał się na 60 godzinnych zajęciach grupowych o charakterze warsztatowym oraz spotkaniach indywidualnych z uczestnikami programu. Realizacja programu odbywała się w systemie zamkniętym, o stałej liczbie uczestników w oparciu o autorski program korekcyjno – edukacyjny opracowany na podstawie zasad terapii poznawczo – behawioralnej. Rokrocznie jest wytypowanych przez gminy około 50 osób, które powinny być objęte działaniami korekcyjno-edukacyjnymi. Ponieważ są to działania o charakterze nieobowiązkowym uczestniczy w nich znacznie mniej osób, niż jest kierowanych. W roku 2016 w programie uczestniczyło 15 osób, w 2015r- 11 osób, w 2014r – 13 osób a w 2013r – 10 osób. Równocześnie nie każdy z uczestników kończy program. W latach 2014-2016 było to po 8 osób, a w 2013r - 5 osób.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w imieniu Powiatu Wschowskiego pełni nadzór na Warsztatach Terapii Zajęciowej, których organizatorem od stycznia 2012 r. jest Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek” we Wschowie. Działania Warsztatów obejmują kompleksową rehabilitację osób niepełnosprawnych, która prowadzona jest w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji i terapii w zakresie rozwoju:

- umiejętności życia codziennego i zaradności osobistej,
- samodzielności sfery społecznej,
- form komunikacji werbalnej i niewerbalnej (umiejętności nawiązywania i podtrzymania kontaktów),
- znajomości i umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej,
- kształtowania prawidłowej postawy zawodowej,
- poprawy kondycji psychicznej oraz fizycznej sprzyjającej niezależności, samodzielności, aktywności i radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- umiejętności wykonywania różnych czynności wynikających z form terapii zajęciowej.

Uczestnicy Warsztatu mają do dyspozycji pięć pracowni: plastyczną, gospodarstwa domowego, rękodzieła artystycznego, krawiecką, florystyczną.

Finansowanie WTZ w 90% pokrywa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych a w 10% Powiat Wschowski.

Aktywizacja społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2011r. prowadzi działania z zakresu aktywizacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W latach 2011 – 2013 realizowany był projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Realizacja projektu została zakończona 31 grudnia 2013r. Projekt skierowany był do mieszkańców Powiatu Wschowskiego w wieku aktywności zawodowej, tj. w wieku 15-64 lat, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działaniami projektowymi w szczególności objęte zostały osoby niepełnosprawne – bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, jak i osoby zatrudnione, rodziny zastępcze oraz usamodzielnieni wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo- wychowawczych. Głównym celem projektu była aktywizacja zawodowa, społeczna, edukacyjna i zdrowotna uczestników projektu mająca na celu rozwijanie aktywnych form integracji społecznej, podnoszenie kwalifikacji społecznych i zawodowych, rozwój zdolności interpersonalnych oraz zwiększanie szans na rynku pracy. Ogółem na realizację projektu w latach 2011-2013 otrzymano i wydatkowano kwotę 743 016,47 zł, wkład własny wyniósł 87 169,53 zł, w projekcie uczestniczyły 183 osoby.

Powyższe działania aktywizujące kontynuowane były w ramach kolejnego projektu pod nazwą „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie 2014/2015”. Ogółem na realizację w/w projektu otrzymano kwotę 56 797,00 zł, wkład własny wyniósł 10 023, 00 zł, w projekcie uczestniczyło 13 osób, w tym 10 osób niepełnosprawnych i 3 rodziny zastępcze.

W ramach w/w projektów uczestnicy mogli skorzystać z zajęć, spotkań i kursów o różnorodnej tematyce. Prowadzono m. in. zajęcia edukacyjne z języka angielskiego oraz niemieckiego, zajęcia z obsługi komputera i wykorzystania go w życiu codziennym, warsztaty umiejętności interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych, zajęcia integracyjne dla rodziców i dzieci „rodzic-dziecko”, zajęcia arteterapeutyczne, czy zajęcia z alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Ponadto uczestnicy mieli także do wyboru szereg kursów, w tym kurs prawa jazdy kat. B i C, spawacza, kierowcy wózka widłowego, obsługi kasy fiskalnej, makijażu permanentnego, obsługi kos i pilarek spalinowych, bukiciarstwa, pokojowych w hotelu oraz kosmetyczki z elementami wizażu i stylizacji. W ramach projektu prowadzona również była rehabilitacja lecznicza indywidualna, jak i grupowa na basenie, a także specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne, doradztwo zawodowe oraz wsparcie konsultanta rodziny.

W 2016 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ponownie przystąpiło do realizacji nowego projektu pn. „Aktywna integracja w Powiecie Wschowskim”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, Oś 7 Równowaga Społeczna, Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej u co najmniej 120 osób, w tym 28 osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, będących klientami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie w okresie do 31.12.2018 roku, poprzez zastosowanie wachlarza usług aktywnej integracji. Środki otrzymane na realizację projektu wynoszą 1 106 108,82 złotych. Projekt skierowany jest do mieszkańców Powiatu Wschowskiego w wieku aktywności zawodowej, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działaniami projektowymi w szczególności obejmowane są osoby niepełnosprawne – bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, jak i osoby zatrudnione, rodziny zastępcze z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz ich wychowankowie, a także wychowankowie z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz pełnoletni wychowankowie z pieczy zastępczej. Głównym celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez rozwijanie aktywnych form integracji społecznej, podnoszenie kwalifikacji społecznych i zawodowych oraz rozwój zdolności interpersonalnych mających na celu zwiększanie szans na rynku pracy.

2.3.4. Pozostałe instytucje powiatowe

Powiat Wschowski odpowiedzialny jest za prowadzenie także innych, niż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, instytucji pomocowych, które realizują ważne zadania w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

Dom Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie od 01.07.1990 r. prowadzony jest na zlecenie powiatu przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety – Prowincja Poznańska. Placówka przeznaczona jest dla 60 dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, których stan wymaga stałej opieki medycznej, opiekuńczej, wychowawczej oraz rehabilitacji. Celem Domu jest zapewnienie usług: bytowych, opiekuńczych, wspomagających, edukacyjnych na poziomie obowiązującego standardu. Prowadzone są tam zajęcia w oparciu o metody i techniki pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie.

Ponadto Powiat Wschowski prowadzi placówki o charakterze opiekuńczym i edukacyjnym oraz wspierające dzieci i młodzież w procesie edukacji i funkcjonowania społecznego. Do podmiotów tych należą:

1) Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie.

Ośrodek w ramach swojej struktury prowadzi i zajmuje się:

- wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka, które obejmuje wszelkie formy wspomagania rozwoju dziecka niepełnosprawnego oraz udzielania psychopedagogicznego wsparcia jego rodzinie. W ramach tej formy pomocy prowadzone są terapie psychologiczna, logopedyczna, terapia wielozmysłowa, fizykoterapia i integracja sensoryczna.
- prowadzi przedszkole Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy” we Wschowie dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz autyzmem.
- Prowadzi ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy polegający na realizowaniu indywidualnych programów konstruowanych dla każdego ucznia z głęboką niepełnosprawnością intelektualną.
- prowadzi również szkołę podstawową, gimnazjum, zasadniczą szkołę zawodową, szkołę przysposabiającą do pracy, grupy wychowawcze.

2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie.

3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sławie.

Poradnie świadczą usługi w zakresie w zakresie diagnozy, terapii, profilaktyki, doradztwa dla dzieci z terenu Powiatu Wschowskiego.

4) Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie.

Powiatowy Urząd Pracy realizuje zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, w tym dla osób niepełnosprawnych m.in. poprzez finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych, zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu, udzielanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób *niepełnosprawnych*. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na:

- adaptację pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób *niepełnosprawnych*, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- adaptację lub nabycie urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy,
- zakup i autoryzację oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- rozpoznanie przez służby medycyny pracy potrzeb wynikających z wyżej wymienionych zadań dotyczących zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę

5) Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego we Wschowie.

W skład Centrum wchodzi:

- Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego

- Internat
  - Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzące: szkoły policealne, liceum ogólnokształcące, kwalifikacyjne kursy zawodowe
  - Szkolne Schronisko Młodzieżowe
- 6) Dom Dziecka we Wschowie,
- 7) Domy Dziecka w Sławie (2 placówki) opisane w rozdziale powyżej.

2.3.5. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe mogą działać na rzecz rozwiązywania problemów społecznych prowadząc aktywność samodzielną, jak i współpracując w tym zakresie z sektorem publicznym. Jak wynika z analizy działających w Powiecie Wschowskim podmiotów trzeciego sektora głównie zajmują się one sferą sportu i rekreacji, działaniami w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej (ochotnicze straże pożarne), kulturą, organizacją czasu wolnego, edukacją, rozwojem społecznym i gospodarczym, aktywizacją mieszkańców. Obszary te stanowią również kluczową dziedzinę współpracy z samorządem.

Organizacje pozarządowe działają również w sferze pomocy społecznej, wsparcia rodzin, osób starszych, dzieci oraz osób niepełnosprawnych. Do aktywnych w sferze pomocy społecznej i współpracujących z publiczną pomocą społeczną organizacji pozarządowych zaliczyć można m.in. takie podmioty:

- Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomocna Dłoń”,
- Stowarzyszenie „Uśmiech Dziecka” w Sławie,
- Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejsko – Gminny we Wschowie,
- Polski Związek Niewidomych,
- Stowarzyszenie im. Siostry M. Iwony Król we Wschowie,
- Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” Oddział Terenowy we Wschowie,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i Zespołem Aspergera „Bliżej Autyzmu” we Wschowie,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "NASZ OŚRODEK".

2.4. Analiza SWOT

Diagnoza przeprowadzona w oparciu o dane empiryczne, spotkania diagnostyczne pozwala na wskazanie głównych kwestii społecznych dotyczących mieszkańców i wpływających na jakość życia w powiecie. Należą do nich: bezrobocie, szczególnie długookresowe; problemy dzieci pozbawionych opieki rodziców, niepełnosprawność i związane z tym problemy społeczne (bezrobocie, bierność społeczna) oraz przemoc w rodzinie.

Grupy, których dotyczą problemy społeczne to rodziny z dziećmi oraz osoby niepełnosprawne, długotrwale i ciężko chore, a także seniorzy.

Projektując cele strategiczne oraz zadania wziąć należy pod uwagę, że *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* jest dokumentem strategicznym pomocy społecznej na poziomie powiatu, stąd stawiane cele i zadania muszą nie tylko odpowiadać na zidentyfikowane problemy społeczne, ale również być możliwe do zrealizowania przez Powiat Wschowski przy współpracy z instytucjami powiatowymi, gminami, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

W związku z tym cele i zadania powinny obejmować trzy kluczowe problemy społeczne tj: niepełnosprawność; problemy dzieci pozbawionych opieki rodziców; przemoc w rodzinie i sytuacje kryzysowe w rodzinach.

Dla sformułowania celów i zadań pomocne będą określone w oparciu o przeprowadzoną diagnozę i spotkania warsztatowe – mocne i słabe strony powiatu oraz szanse i zagrożenia w sferze społecznej. Analizę taką przedstawia tabela poniżej.

Tabela 37 Analiza SWOT

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Funkcjonujące od wielu lat warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) dla osób niepełnosprawnych we Wschowie, ➤ Uruchomienie Domu Dziennego Pobytu we Wschowie, ➤ Funkcjonowanie Uniwersytetu III Wieku we Wschowie,	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzenie się społeczeństwa powiatu Wschowskiego, ➤ Ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach i prognozach GUS, ➤ Utrzymywanie się dużej liczby bezrobotnych długookresowo i w szczególnej sytuacji na rynku pracy,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Projekty w zakresie aktywizacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osób niepełnosprawnych ➤ Rozwinięta działalność i funkcjonowanie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka we Wschowie, ➤ Funkcjonowanie instytucjonalnej oferty pomocy osobom niepełnosprawnym (Dom Pomocy Społecznej), ➤ Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w gminach, ➤ Opieka asystenta rodziny w każdej gminie, ➤ Spadek liczby „Niebieskich kart” w ostatnich 3 latach, ➤ Funkcjonowanie Punktu Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej przy PCPR we Wschowie, ➤ Funkcjonowanie Centrum Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, ➤ Funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych dostosowanych do obowiązujących standardów, ➤ System pieczy zastępczej obejmujący wsparciem wszystkie dzieci, które tego wymagają. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak mieszkań chronionych, ➤ Niedostatecznie rozwinięty wolontariat, ➤ Brak rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, ➤ Brak kandydatów na rodziny zastępcze (niezawodowe i zawodowe), ➤ Niedostateczna ilość psychiatrów, terapeutów uzależnień, mediatorów rodzinnych ➤ Brak specjalistycznego transportu dla niepełnosprawnych, ➤ Bariery architektoniczne w budynkach i przestrzeni publicznej, ➤ Zbyt długi czas postępowań administracyjnych dotyczących leczenia uzależnień, ➤ Niedostateczna ilość asystentów rodziny w gminach, ➤ Brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub innej placówki z miejscami noclegowymi dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie powiatu, ➤ Brak wsparcia ofiar przemocy na terenie powiatu poza godzinami pracy urzędu, ➤ Niedostateczny przepływ informacji pomiędzy służbami publicznymi oraz instytucjami i organizacjami ➤ Niedostateczna koordynacja działań organizacji pozarządowych, ➤ Niewystarczająco rozwinięta sieć instytucji (organizacji) w zakresie świadczenia pomocy w sytuacjach kryzysowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost liczby ludności powiatu, ➤ Rozwój gospodarczy powiatu przekładający się na nowe miejsca pracy, ➤ Wzrost nakładów na działania w sferze polityki społecznej, ➤ Rozwój trzeciego sektora i jego współpracy z samorządem terytorialnym, ➤ Możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmiany regulacji prawnych uchwalanych przez ustawodawcę, ➤ Wzrost nakładów finansowych dla beneficjentów pomocy społecznej co może mieć wpływ na wzrost bierności społecznej i zawodowej beneficjentów, ➤ Brak nowych inwestycji przekładających się na nowe miejsca pracy, ➤ Spadek aktywności trzeciego sektora związany ze zmianami prawa i

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rosnąca liczba ogólnopolskich i regionalnych kampanii społecznych propagujących tolerancję, integrację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych, ➤ Wzrost zainteresowania ideą wolontariatu, ➤ Promowanie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej w powiecie. 	<p>finansowaniem organizacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost czynników prowadzących do uzależnień (bezrobocie, bezradność, ubóstwo, kryzysy rodzinne), ➤ Starzenie się społeczeństwa przy jednoczesnym braku rozwiązań systemowych usług i świadczeń opiekuńczych, ➤ Rozpowszechnianie dopalaczy, narkotyków oraz występowanie postaw akceptacji społecznej na ich używanie, ➤ Odpływ kadry specjalistycznej (terapeutów, pielęgniarek), ➤ Niewystarczające środki PFRON na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, ➤ Wzrost konkurencji ze strony pracowników z Ukrainy.
---	---

Źródło: Opracowanie własne.

---

3. Struktura Strategii

3.1. Misja

Głównym celem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* jest systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych, przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych mieszkańców powiatu, a także prowadzenie działań prewencyjnych, mających na celu zapobieganie występowaniu problemów społecznych.

Działania powiatu powinny być kompatybilne z działaniami gmin, wytyczanymi w gminnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych co pozwoli zapewnić mieszkańcom powiatu możliwie najszerszą pomoc i wsparcie.

Misja określa naczelny cel polityki społecznej powiatu, wokół którego koncentrować się będą działania instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. W *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* przyjęto następującą misję:

**ROZWIJANIE SYSTEMU WSPARCIA SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW
POWIATU WSCHOWSKIEGO POPRZEZ SPRAWNIE FUNKCJONUJĄCE
INSTYTUCJE I ORGANIZACJE OFERUJĄCE USŁUGI
NA NAJWYŻSZYM POZIOMIE.**

Realizacji tej misji podporządkowane będą cele strategiczne, operacyjne i zadania wytyczone w niniejszym dokumencie.

3.2. Cele strategiczne

W oparciu o diagnozę sfery społecznej, analizę problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania wytyczono misję społeczną Powiatu Wschowskiego oraz trzy cele strategiczne, których realizacja przyczyni się do urzeczywistnienia misji.

Do realizacji na lata 2018-2024 przyjęto trzy cele strategiczne:

1. SPRAWNY SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

2. SPRAWNY SYSTEM REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

3. WZMOCNIENIE SŁUŻB SPOŁECZNYCH ORAZ ROZWIJANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Cel 1. Sprawny system opieki nad dzieckiem i rodziną nakierowany będzie na rozwój systemu pieczy zastępczej i zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziców profesjonalnej pomocy i wsparcia, szczególnie poprzez opiekę w rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc w powrocie do rodziny biologicznej lub usamodzielnieniu. Nacisk położony zostanie tu na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz wsparcie wychowanków opuszczających pieczę. Kolejny typ działań związany będzie z profilaktyką i pomocą rodzinom dotkniętych przemocą w rodzinie lub znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Ważną wytyczną prowadzonych działań jest utrzymanie integralności rodzin, wsparcie osób w samodzielnym funkcjonowaniu w środowisku oraz udzielenie rodzinom pomocy umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Cel 2. Sprawny system rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych skierowany jest na podjęcie działań tworzących profesjonalny system pomocy i aktywizacji dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz seniorów. Jego podjęcie wynika ze zdiagnozowanych potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zwiększającej się liczby osób starszych na terenie powiatu. W ramach tego celu strategicznego podjęty zostanie zespół działań związanych ze wzmocnieniem roli osób niepełnosprawnych w gospodarce lokalnej m.in. poprzez: zwiększanie poziomu wykształcenia i umiejętności społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych. Równocześnie będą podejmowane działania związane ze wsparciem osób niepełnosprawnych w takich obszarach jak: likwidacja barier funkcjonalnych, wsparcie bezpośrednio osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie dostępu do dalszej nauki czy rehabilitacji.

Cel 3. Wzmacnianie służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego jest ostatnim celem, wspierającym realizację dwóch wcześniejszych. Obejmuje działania, które będą prowadziły do poprawy pracy instytucji i innych podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych, a co za tym idzie przyczyni się do profesjonalnej, skutecznej i efektywnej realizacji zadań. Cel ten jest odpowiedzią na zdiagnozowaną potrzebę wzmacniania kompetencji pracowników instytucji publicznych. Jednocześnie jego realizacja ma spowodować wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w celu podejmowania wspólnych, partnerskich działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

3.3. Cele operacyjne, zadania oraz wskaźniki realizacji zadań

Cele strategiczne wytyczają główne kierunki działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wschowskim. Ich konkretyzacja następuje poprzez cele operacyjne w ramach których określone są szczegółowe zadania przewidziane do realizacji w latach 2018-2024. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania tworzą hierarchiczny układ oddziaływań, które przyczynią się do realizacji przyjętej w dokumencie misji. Cele strategiczne, operacyjne i zadania wraz z realizatorami zadań oraz wskaźnikami ich realizacji przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 38. Cele strategiczne, operacyjne i zadania

CEL STRATEGICZNY 1 SPRAWNY SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ			
Cele operacyjne	Zadania	Realizatorzy działań	Wskaźniki realizacji
1.1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	1.1.1 Promowanie rodzinnej opieki zastępczej wśród społeczności lokalnej. 1.1.2 Nabór i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. 1.1.3 Zapewnienie opieki dla niemowląt i małoletnich dzieci w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. 1.1.4 Zapewnienie opieki dzieciom w rodzinach zastępczych niezawodowych i zawodowych oraz w rodzinnych domach dziecka. 1.1.5 Zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym w szczególności w postaci poradnictwa specjalistycznego. 1.1.6 Podnoszenie kwalifikacji opiekuńczo - wychowawczych istniejących rodzin zastępczych. 1.1.7 Organizowanie działań integrujących i aktywizujących rodziny zastępcze.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ PCPR we Wschowie, ➤ Sąd Rejonowy, ➤ poradnie psychologiczno – pedagogiczne, ➤ organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zrealizowanych działań na rzecz pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze i osób prowadzących rodzinne domy dziecka ➤ liczba przeszkolonych kandydatów na rodzinę zastępczą ➤ liczba szkoleń skierowanych do rodzin zastępczych ➤ liczba nowych rodzin zastępczych (zawodowych i niezawodowych) ➤ liczba udzielonych porad specjalistycznych ➤ liczba zrealizowanych działań integrujących i aktywizujących rodziny zastępcze
1.2. Wsparcie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	1.2.1 Wspieranie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w procesie usamodzielnienia. 1.2.2 Rozwijanie i wspieranie aspiracji edukacyjnych i zawodowych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. 1.2.3 Tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ PCPR we Wschowie ➤ PUP we Wschowie ➤ Gminy Powiatu ➤ Placówki opiekuńczo-wychowawcze we Wschowie i Sławie ➤ placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba utworzonych mieszkań chronionych ➤ liczba osób objętych programem usamodzielniania ➤ ilość wychowanków uczestniczących w działaniach aktywizujących (podnoszących kwalifikacje społeczne i

	opiekuńczo-wychowawczych.		zawodowe)
1.3 Wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia rodzin w kryzysie	<p>1.3.1. Wzmocnienie specjalistycznych usług dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (poradnictwo)</p> <p>1.3.2 Zapewnienie specjalistycznych usług dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.</p> <p>1.3.3 Edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>1.3.4 Prowadzenie działań profilaktycznych przez placówki pomocy społecznej i oświatę.</p> <p>1.3.5 Kontynuacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ PCPR we Wschowie ➤ ośrodki pomocy społecznej ➤ gminne komisje interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie ➤ Policja ➤ placówki oświatowe ➤ organizacje pozarządowe ➤ poradnie psychologiczno-pedagogiczne 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym ➤ liczba akcji (kampanii) społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie ➤ liczba osób objętych specjalistycznym poradnictwem psychologicznym ➤ liczba podejmowanych działań profilaktycznych

CEL STRATEGICZNY 2			
SPRAWNY SYSTEM REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Cele operacyjne	Zadania	Realizatorzy działań	Wskaźniki realizacji
2.1. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	<p>2.1.1 Wspieranie osób niepełnosprawnych w uzyskiwaniu wykształcenia wyższego oraz kwalifikacji zawodowych.</p> <p>2.1.2 Wspieranie inicjatyw tworzenia podmiotów ekonomii społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego (np. centrów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, spółdzielni socjalnych)</p> <p>2.1.3 Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością przez firmy i instytucje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ PUP we Wschowie ➤ PCPR we Wschowie ➤ Gminy Powiatu ➤ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie ➤ Przedsiębiorcy z terenu Powiatu Wschowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba podmiotów ekonomii społecznej, ➤ liczba osób niepełnosprawnych uzyskujących wsparcie w zakresie podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

<p>2.2. Rozwój oferty usług wspierających rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych</p>	<p>2.2.1 Likwidacja barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej, w komunikowaniu i technicznych. 2.2.2 Wspieranie działań w celu stworzenia specjalistycznego transportu dla osób z niepełnosprawnością. 2.2.3 Rozszerzanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej, w tym zwiększanie liczby miejsc. 2.2.4 Wspieranie i dofinansowanie udziału osób niepełnosprawnych w działaniach integrujących, rehabilitacji i aktywności społecznej. 2.2.5 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego. 2.2.6 Wspieranie inicjatyw w zakresie opieki i aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ PCPR we Wschowie ➤ PUP we Wschowie ➤ Gminy powiatu ➤ PFRON ➤ organizacje pozarządowe ➤ poradnie psychologiczno-pedagogiczne ➤ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba nowych miejsc w WTZ ➤ liczba osób objętych wsparciem i działaniami aktywizującymi ➤ liczba zlikwidowanych barier funkcjonalnych
--	--	---	--

CEL STRATEGICZNY 3 WZMOCNIENIE SŁUŻB SPOŁECZNYCH ORAZ ROZWIJANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO			
Cele operacyjne	Zadania	Realizatorzy działań	Wskaźniki realizacji
<p>3.1. Wzmocnienie skuteczności służb sektora pomocy społecznej</p>	<p>3.1.1 Ustawiczne doszktałanie kadr pomocy społecznej (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje, spotkania konsultacje). 3.1.2 Zwiększenie zasobów kadrowych w instytucjach pomocy społecznej. 3.1.3 Podnoszenie kompetencji w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ PCPR we Wschowie, ➤ Gminy Powiatu Wschowskiego ➤ Ośrodki pomocy społecznej w gminach ➤ Dom pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba organizowanych szkoleń i spotkań konsultacyjnych skierowanych do kadry pomocy społecznej

		społecznej, ➤ Placówki opiekuńczo-wychowawcze	
3.2. Rozwój współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami pomocy społecznej	<p>3.2.1 Wspieranie organizacyjne i prawne powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków różnych źródeł finansowania.</p> <p>3.2.2 Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.</p> <p>3.2.3 Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.</p>	<p>➤ Starostwo Powiatowe</p> <p>➤ PCPR we Wschowie,</p> <p>➤ Gminy Powiatu Wschowskiego</p> <p>➤ Ośrodki pomocy społecznej w gminach</p> <p>➤ Organizacje pozarządowe,</p>	➤ liczba zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym

Źródło: Opracowanie własne.

3.4. Zgodność celów *Strategii* z celami unijnymi i polskimi dokumentami strategicznymi

---

Cele i zadania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* są zgodne z polskimi dokumentami strategicznymi wytyczającymi cele i kierunki działań w sferze rozwiązywania problemów społecznych w Polsce. Niniejsza *Strategia* wpisuje się również w cele i zadania unijnych dokumentów strategicznych, wytyczających kierunki działań Unii Europejskiej w sferze społecznej.

Dokument jest zgodny z priorytetami i celami nakreślonymi w *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020*¹⁰. *Strategia Europa 2020* wskazuje na trzy priorytety:

1. *Rozwój inteligentny* – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.
2. *Rozwój zrównoważony* – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
3. *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu* – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 swoje działania projektuje w obszarze realizacji przede wszystkim priorytetu trzeciego – formułuje cele na rzecz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, przede wszystkim poprzez wieloaspektowe działania na rzecz włączenia społecznego kategorii zagrożonych wykluczeniem – przede wszystkim osób niepełnosprawnych, osób starszych, rodzin w kryzysie i z problemami, dzieci umieszczonych w pieczy. Działania zaplanowane w *Strategii* przyczynią się do realizacji założonych w *Strategii Europa 2020* celów, takich jak: wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, wzrost wskaźnika zatrudnienia i zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę.

Realizacji celów *Strategii Europa 2020* sprzyjać mają inwestycje w określone obszary wsparcia sformułowane we *Wspólnych Ramach Strategicznych (WRS)*. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* przyczyni się do realizacji priorytetów: *Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników*,

---

¹⁰ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf.

Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem oraz Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.

Krajowe dokumenty strategiczne wskazują na wyzwania rozwojowe w perspektywie roku 2020 i 2030 oraz budują systemy działań prowadzących do realizacji wizji przyszłości kraju. Dokumenty krajowe wytyczają także ścieżki działań na rzecz włączenia społecznego i rozwiązywania problemów społecznych tych osób i rodzin, które samodzielnie nie potrafią przezwyciężyć swoich problemów. Misja, cele i zadania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* są zgodne z założeniami i celami dokumentów krajowych, regionalnych i lokalnych, zarówno wytyczających ogólne cele rozwojowe, jak też projektujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 wpisuje się w założenia krajowych dokumentów strategicznych określających główne cele rozwojowe i w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego takich, jak:

1. *Strategia Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*¹¹ – kluczowym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwoli na modernizację kraju. Wytyczone działania obejmują trzy obszary: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa. *Strategia* realizuje szczególnie cel 6. *Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”* oraz 11. *Wzrost społecznego kapitału rozwoju.*
2. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*¹² – *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* przyczyni się do realizacji II obszaru strategicznego: *Konkurencyjna gospodarka* w zakresie celu II.4. *Rozwój kapitału ludzkiego* oraz III obszaru strategicznego: *Spójność społeczna i terytorialna* w zakresie celów III.1. *Integracja społeczna*, a także częściowo III.2. *Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.*

---

¹¹ *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, Warszawa 2013, <https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf>.

¹² *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, Warszawa 2012, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_rozwoju/SRK_2020/Documents/Strategia_Rozwoju_Kraju_2020.pdf.

3. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*¹³ – *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* realizuje przede wszystkim cel 3. *Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*, ale również cel 1. *Wzrost zatrudnienia* i 2. *Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych*.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 realizuje priorytety i zadania wyznaczane przez *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*¹⁴ – kluczowy dokument krajowy w sferze rozwiązywania problemów społecznych. Celem głównym działań wyznaczanych przez *Program* jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* w pewnym zakresie realizuje wszystkie priorytety tego dokumentu, jednakże przyczyni się szczególnie do realizacji na terenie powiatu zadań wskazywanych w następujących priorytetach:

1. *I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży* – *Strategia* przyczyni się do realizacji działania I.3. *Wsparcie działań z zakresu profilaktyki wykluczenia społecznego prowadzonych na rzecz rodziny* w zakresie wsparcia rodzin z problemami oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w powrocie do rodziny biologicznej oraz działania I.4. *Wsparcie rodzin w kryzysie* poprzez rozwój interwencji kryzysowej, specjalistycznego poradnictwa i wsparcia rodziny oraz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.
2. *III. Aktywna integracja w społeczności lokalnej* – *Strategia* przyczyni się do realizacji działania III.3. *Rozwój społecznych usług użyteczności publicznej, zwłaszcza usług środowiskowych realizowanych przez podmioty sektora ekonomii społecznej, łączących aktywizację zawodową z budowaniem spójnego systemu usług społecznych*, głównie poprzez rozwój usług dla osób niepełnosprawnych oraz działania III.4. *Poprawa systemu włączania osób niepełnosprawnych do życia społecznego i zawodowego* poprzez ofertę szerokiego spektrum usług i rozwiązań dla niepełnosprawnych.

---

¹³ *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, Warszawa 2013,

<http://www.mpips.gov.pl/download/gfx/mpips/pl/defaultopisy/7616/1/1/Strategia%20Rozwoju%20Kapitalu%20Ludzkiego%202020.pdf>.

¹⁴ *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*, Warszawa 2013, <http://www.ois.wzp.pl/attachments/article/224/uwagi%20WUP.pdf>.

3. IV. *Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych – Strategia* wesprze realizację działania IV.2. *Stworzenie nowego systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi i w podeszłym wieku* poprzez wdrażanie rozwiązań opieki nad seniorami i wsparcia rodzin z osobami starszymi i niesamodzielnymi.
4. VI. *Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej – Strategia* przyczyni się do realizacji działania VI.4. *Jakość pracy socjalnej, usług socjalnych, instytucji rynku zatrudnienia (zatrudnienie, kształcenie, doskonalenie zawodowe, superwizja, standardy usług)* poprzez zestaw zadań określonych w celu strategicznym 4. *Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych.*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 jest zgodna z polskim ustawodawstwem określającym zadania samorządu powiatowego w sferze rozwiązywania problemów społecznych. Cele i zadania wytyczone w dokumencie są zgodne z wytycznymi ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która jest podstawowym dokumentem wytyczającym działania powiatowego centrum pomocy rodzinie w sferze pomocy społecznej. *Strategia* wpisuje się również w założenia ustawy o pomocy społecznej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹⁵, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁶. Jednocześnie podkreślić należy, że działania w sferze wsparcia rodzin, w tym poradnictwa, pomocy w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a także działań informacyjno-doradczych kierowanych do rodzin z osobami niepełnosprawnymi, w tym kobiet w ciąży oczekujących narodzin niepełnosprawnego dziecka, uwzględniają założenia ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”¹⁷.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 jest zgodna z wytycznymi dokumentów regionalnych w zakresie rozwoju oraz rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 jest zgodna ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*¹⁸. Z perspektywy rozwiązywania problemów społecznych istotny jest przede wszystkim cel strategiczny 3

---

¹⁵ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U. z 2005 r., nr 180 poz. 1493, tekst jednolity ze zm.

¹⁶ Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz.U. z 1997 r., nr 123 poz. 776, tekst jednolity ze zm.

¹⁷ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, Dz.U. z 2016 r., poz. 1860.

¹⁸ *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*,

<http://obserwuj.lubuskie.pl/uploads/documentssearch/id97/Strategia%20Rozwoju%20Wojew%C3%B3dztwa%20Lubuskiego%202020.pdf>

Społeczna i terytorialna spójność regionu, a zwłaszcza cel operacyjny 3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego.

Strategia wpisuje się również w założenia Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020¹⁹.

Priorytetami polityki społecznej województwa lubuskiego w świetle Strategii są:

1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży
  - Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, w tym szczególnie opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnianie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich pomocy społecznej.
  - Zwiększanie dostępu do różnych form edukacji, dóbr kultury, kultury fizycznej.
  - Zapewnianie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej dostępu do edukacji i rehabilitacji.
  - Promocja zdrowia.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem
  - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnianie i likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się.
  - Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.
  - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz ich integracja ze społeczeństwem.
3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego
  - Wspieranie samorządów lokalnych w zapewnieniu usług środowiskowych oraz instytucjonalnych.
  - Doskonalenie kompetencji zawodowych służb społecznych.
4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
  - Rozwijanie współpracy z podmiotami III sektora.
  - Promowanie aktywności obywatelskiej.
  - Zapobieganie dyskryminacji, ksenofobii, rasizmowi i związanej z nimi nietolerancji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 wpisuje się więc w kluczowe założenia działań w sferze społecznej wyznaczane na

---

¹⁹ *Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020*,
www.polityka-spoleczna.lubuskie.pl

poziomie europejskim, krajowym i regionalnym i przyczyni się do ich realizacji w skali Powiatu Wschowskiego.

3.5. Sposób realizacji *Strategii* i ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 została opracowana w roku 2017 i przewidziana do wdrażania w latach 2018-2024. W roku 2024 zakłada się rozpoczęcie prac związanych z ewaluacją dokumentu oraz przygotowaniem nowej strategii.

Głównym realizatorem dokumentu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, przy wsparciu innych wykonawców zadań – instytucji powiatowych, gminnych oraz organizacji pozarządowych. Założenia *Strategii* będą wdrażane m.in. poprzez programy działań w sferze społecznej, takie jak: *Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017 – 2020*, *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wschowskim na lata 2017-2020* czy *Program Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wschowskim w latach 2014 – 2024*.

Przyjęcie *Strategii* stanowi pierwszy krok do rozwiązania zdiagnozowanych kwestii i problemów społecznych, przy wykorzystaniu pomysłów i rozwiązań zawartych w dokumencie. Aby *Strategia* spełniła swoje zadanie konieczne jest faktyczne wdrażanie zaplanowanych działań, bieżące monitorowanie realizacji celów i zadań oraz ich efektów, jak również stałe diagnozowanie potrzeb w sferze społecznej, a w razie potrzeby korekta celów i zadań strategicznych tak, aby jak najlepiej odpowiadały one na bieżące potrzeby społeczne.

Realizacja *Strategii* pociąga za sobą określone wydatki. Trudność określenia ram finansowych dokumentu wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy *Strategii*, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania. Uniemożliwia to precyzyjne określenie wysokości funduszy przeznaczonych na realizację *Strategii* w poszczególnych latach.

Środki przewidziane na realizację zadań uwzględniane będą sukcesywnie w miarę możliwości finansowych w budżetach poszczególnych jednostek, a pochodzić będą z budżetu powiatu, budżetu państwa, gmin, środków przekazywanych w ramach programów resortowych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz

innych. Dla realizacji zadań w miarę możliwości wykorzystywane będą również środki zagraniczne, przede wszystkim pochodzące z funduszy europejskich, a także środki pozyskiwane w ramach projektów czy grantów realizowanych przez instytucje publiczne i trzeci sektor. Możliwe źródła finansowania poszczególnych zadań zestawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 39. Zadania Strategii i możliwe źródła ich finansowania

CEL STRATEGICZNY 1 SPRAWNY SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ	
Zadania	Źródła finansowania
1.1.1 Promowanie rodzinnej opieki zastępczej wśród społeczności lokalnej.	Budżet powiatu.
1.1.2 Nabór i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.	Budżet powiatu, budżety gmin
1.1.3 Zapewnienie opieki dla niemowląt i małoletnich dzieci w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.	Budżet powiatu.
1.1.4 Zapewnienie opieki dzieciom w rodzinach zastępczych, w tym w rodzinnych domach dziecka.	Budżet powiatu, budżety gmin
1.1.5 Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego.	Budżet powiatu, budżety gmin
1.1.6 Podnoszenie kwalifikacji opiekunów - wychowawczych istniejących rodzin zastępczych.	Budżet powiatu.
1.1.7 Organizowanie działań integrujących i aktywizujących rodziny zastępcze.	Budżet powiatu, fundusze unijne, sponsorzy,
1.2.1 Wspieranie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w procesie usamodzielnienia.	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa, sponsorzy,
1.2.2 Rozwijanie i wspieranie aspiracji edukacyjnych i zawodowych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa,
1.2.3 Tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.	Budżet powiatu, budżet państwa, sponsorzy,
1.3.1. Wzmocnienie specjalistycznych usług dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (poradnictwo)	Budżet powiatu, budżety gmin
1.3.2 Zapewnienie specjalistycznych usług dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej	Budżet powiatu, budżety gmin
1.3.3 Edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa,
1.3.4 Prowadzenie działań profilaktycznych w placówkach	Budżet powiatu, budżety

pomocy społecznej i oświatowych.	gmin, budżet państwa,
1.3.5 Kontynuacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.	Budżet państwa.

CEL STRATEGICZNY 2 SPRAWNY SYSTEM REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Zadania	Źródła finansowania
2.1.1 Wspieranie osób niepełnosprawnych w uzyskiwaniu wykształcenia wyższego oraz kwalifikacji zawodowych.	PFRON, fundusze europejskie, budżet państwa
2.1.2 Wspieranie inicjatyw tworzenia podmiotów ekonomii społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego (np. centrów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, spółdzielni socjalnych)	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze europejskie, budżet państwa
2.1.3 Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez firmy i instytucje.	Budżet powiatu, budżet państwa
2.2.1 Likwidacja barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej, w komunikowaniu i technicznych.	Budżet powiatu, budżety gmin, PFRON, fundusze europejskie, budżet państwa, budżet województwa lubuskiego
2.2.2 Wspieranie działań w celu stworzenia specjalistycznego transportu dla osób niepełnosprawnych	PFRON, budżety gmin, budżet państwa, budżet powiatu
2.2.3 Rozszerzanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej, w tym zwiększanie liczby miejsc.	Budżet powiatu, PFRON
2.2.4 Dofinansowanie udziału osób niepełnosprawnych w rehabilitacji i aktywizacji społecznej.	Budżet powiatu, budżety gmin, PFRON, fundusze europejskie
2.2.5 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.	Budżet powiatu, budżety gmin, PFRON, fundusze europejskie
2.2.6 Wspieranie inicjatyw w zakresie opieki i aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych	PFRON, budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa lubuskiego, fundusze europejskie

CEL STRATEGICZNY 3 WZMOCNIENIE SŁUŻB SPOŁECZNYCH ORAZ ROZWIJANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	
Zadania	Źródła finansowania
3.1.1 Ustawiczne doszktałanie kadr pomocy społecznej w (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje, spotkania, konsultacje).	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa, fundusze europejskie
3.1.2 Zwiększanie zasobów kadrowych w instytucjach pomocy społecznej	Budżet powiatu, gmin
3.1.3 Podnoszenie kompetencji w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa, fundusze europejskie
3.2.1 Wspieranie organizacyjne powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z różnych źródeł finansowania.	Budżet powiatu, budżety gmin, sponsorzy, fundusze europejskie, budżet województwa
3.2.2 Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze europejskie, PFRON
3.2.3 Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych	Budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa, fundusze europejskie

Źródło: Opracowanie własne.

3.6. Monitoring i ewaluacja

Wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu zadań oraz osiągnięciu założonych celów, a w konsekwencji realizacji misji jest integralną częścią każdego dokumentu strategicznego. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024* podlegała będzie systemowi monitoringu i ewaluacji powiązanemu z systemem wdrażania. Obejmuje on monitoring, czyli system zbierania i selekcjonowania informacji oraz ewaluację, czyli system oceny interwencji z perspektywy beneficjentów, środowiska oraz instytucji wdrażających. Ewaluacja i monitoring w swoim założeniu mają być elementami wspomagającymi realizację *Strategii*.

Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji. Proces ten polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w obszarach wyznaczonych poszczególnymi zadaniami i celami *Strategii*. Do analizy zmian używane będą zdefiniowane w *Strategii* wskaźniki realizacji zadań przedstawione w tabeli 38.

Monitoring prowadzony będzie w trybie ciągłym.

Istotą ewaluacji jest ocena rezultatów realizacji poszczególnych zadań, a co za tym idzie celów *Strategii* i jej misji. Ewaluacja przeprowadzana będzie w trakcie realizacji działań (ocena bieżąca) oraz po zakończeniu realizacji (ocena *ex-post*), w roku 2024. Będzie to związane z rozpoczęciem prac nad kolejnym dokumentem strategicznym.

Monitoring i ewaluacja strategii prowadzone będą przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 została przygotowana w oparciu o dane urzędowe, statystyczne oraz konsultacyjne spotkania warsztatowe. Pozwoliło to na dokonanie diagnozy sfery społecznej, rozpoznanie występowania problemów społecznych, zarówno przez pryzmat danych statystycznych, jak i opinii ekspertów. Diagnoza stała się podstawą określenia Misji, celów *Strategii* oraz zadań przyczyniających się do ich realizacji. *Strategia* wytyczona została z uwzględnieniem wniosków dyskusji publicznej, po konsultacjach z przedstawicielami gmin Powiatu Wschowskiego, co pozwoliło na uwzględnienie różnorodnych głosów, opinii i pomysłów oraz przyczyniło się do przygotowania dokumentu odpowiadającego na potrzeby mieszkańców Powiatu Wschowskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym misję społeczną Powiatu Wschowskiego oraz cele i zadania w sferze społecznej. Stanowi fundament planowych działań w sferze społecznej, podejmowanych w imieniu powiatu, przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – główny podmiot odpowiedzialny za wdrażanie dokumentu – oraz inne instytucje i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami przyczynią się również do rozwiązania problemów społecznych, a co za tym idzie poprawy jakości życia w Powiecie Wschowskim.